

PEDAGOGISCH BELEID

EIGEN & WIJZER

Ieder kind is eigen en groeit wijzer

info@eigen-en-wijzer.nl • www.eigen-en-wijzer.nl

Inhoudsopgave

Deel 1 | Het kind

- 1.1. Het competente kind
- 1.2. Pedagogische doelen
- 1.3. Voeding
- 1.4. Slapen
- 1.5. Verschonen & zindelijkheid
- 1.6. Observeren, signaleren & doorverwijzen
- 1.7. Kindmap/portfolio

Deel 2 | Pedagogisch medewerker

- 2.1. Pedagogisch handelen
- 2.2. Interactievaardigheden
- 2.3. Mentor
- 2.4. Deskundigheidsbevordering
- 2.5. Vrijwilligers en pedagogisch medewerkers in ontwikkeling/studenten
- 2.6. Beroepskracht kindratio (BKR)
- 2.7. Samenwerken
- 2.8. Voor en Vroegschoolse Educatie

Deel 3 | Ouders

- 3.1. Ouderbetrokkenheid/ouderparticipatie
  - 3.1.1. Overdracht
  - 3.1.2. Oudergesprekken
  - 3.1.3. Ouderparticipatie
  - 3.1.4. Opvoedingsondersteuning
- 3.2. Kennismaken en wennen
- 3.3. Begroeten en afscheid nemen

Deel 4 | Locatie

- 4.1. Stam/basisgroep
- 4.2. Speelleeromgeving (activiteiten, materiaal en inrichting)
  - 4.2.1. 0 tot 2 jaar
  - 4.2.2. 2 tot 7 jaar
  - 4.2.3. 7 tot 10 jaar
  - 4.2.4. 10 tot 13 jaar

Deel 5 | Omgeving

- 5.1. Doorgaande lijnen
  - 5.1.1. School
  - 5.1.2. Zorg & Welzijn
  - 5.1.3. Overige externe organisaties

Inleiding

De pedagogische visie van Eigen&Wijzer is gebaseerd op onze missie, visie, kernwaarden en de vier pedagogische doelen. Deze vormen de grondslag voor ons pedagogisch beleid.

Alle locaties van Eigen&Wijzer hebben een eigen identiteit. Iedere locatie heeft een eigen locatiespecifiek pedagogisch werkplan. In het locatie specifieke pedagogisch werkplan wordt (binnen het kader van de pedagogische visie) uiting gegeven aan het pedagogisch beleid bij de locatie.

Missie

Ieder is Eigen & groeit Wijzer

Dat geldt voor kinderen, medewerkers en ouders. Wanneer je eigen bent en wijzer groeit, ben je bezig met (talent)ontwikkeling, groei en persoonsvorming.

Bij kinderen gaat dit spelenderwijs; zij spelen, zijn nieuwsgierig, ontdekken, oefenen en ontmoeten. Vanuit een veilige en vertrouwde basis dagen wij kinderen uit te ontdekken wie zij zijn, probleemoplossend te denken, hun kwaliteiten te ontplooien, hun interesses te verbreden en wijzer te groeien. Dit doen wij in nauwe (integrale) samenwerking met en in directe aansluiting op ten minste het basisonderwijs. Wij bieden kinderen op ieder ontwikkelingsniveau een grote variëteit aan activiteiten en begeleiden kinderen in hun ontwikkeling tot zelfstandig en democratisch burgers. Wij wijzen hen de weg vanuit onze pedagogische kennis.

Ook volwassenen willen zichzelf kunnen zijn en kunnen worden, zichzelf ontplooien en ontwikkelen, het beste uit zichzelf halen, ontmoeten en ergens bij horen.

Als kinderopvang spelen we een belangrijke rol in de (talent)ontwikkeling, groei en persoonsvorming en het welzijn/ levensgeluk van kinderen en volwassenen; medewerkers die bij ons werken en ouders die hun kind(eren) bij ons brengen.

Visie: Kinderopvang:

Kinderopvang is allang veel meer dan opvang. Het gaat over ondersteunen van ontwikkeling (in brede zin) van kinderen, het levert een belangrijke bijdrage aan die ontwikkeling.

Zowel in de jonge jaren, voordat kinderen naar school gaan, als tijdens de basisschoolperiode.

Als kinderopvang bieden we:

Aan kinderen:

Een veilige, fijne plek met deskundige begeleiding waar kinderen spelen, ontdekken, ontmoeten, vriendschappen sluiten, zichzelf 'leren' zijn en zich ontwikkelen. Kinderen ontdekken wat ze leuk en minder leuk vinden, proberen uit, ervaren waar ze goed in zijn en wat ze moeilijk vinden en ontdekken creatieve, educatieve of sportieve talenten.

In het eerste levensjaar ontwikkelen de hersenen zich het snelst. Rond het eerste jaar is 70% van het hersenvolume ontwikkeld, rond het tweede jaar is dat 80% van het hersenvolume van een volwassene. In deze eerste levensjaren ontwikkelen en groeien hersenen en worden verschillende wegen en verbindingen aangelegd tussen de diverse hersengebieden. De gebieden die veel 'geactiveerd' worden door oefenen, doen en leren, ontwikkelen zich steeds verder en verfijnen zich. Het fundament wordt gelegd voor de ontwikkeling van vaardigheden in alle leeftijdsfasen hierna, zoals taal en bewegen.

Kinderen oefenen bij ons diverse (sociale) situaties en leren in een veilige omgeving vanuit interesse en behoefte in de praktijk te brengen en gebruiken wat ze (eerder) hebben geleerd. Wij bieden de kinderen een grote diversiteit aan ervaringen die van belang zijn voor de ontwikkeling van de kinderen.

Door snelle technologische ontwikkelingen hebben kinderen altijd de beschikking over kennis. Wij dagen hen uit kennis toe te passen, ook in sociale en complexere situaties, zij ontwikkelen zich spelenderwijs.

Aan medewerkers:

Een veilige en prettige werkplek waar zij deel uitmaken van een team, anderen ontmoeten, de ambities waarmaken, ergens steeds beter in worden/groeien, nieuwe talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen en kansen krijgen, invloed hebben en gewaardeerd worden.

Vanuit een deskundige begeleiding en coaching helpen we hen om beter te worden in hun vak, waardoor zij trots zijn en gewaardeerd worden in wat zij doen. Door als werkgever vanuit heldere kaders ruimte en coaching te bieden om verantwoordelijk te zijn voor de eigen groep kinderen en hun ouders, hebben medewerkers invloed op de kwaliteit en waarde van hun werk en voelen zij zich eigenaar. Zij organiseren hun werk vanuit eigen interesses, behoeften en talenten en worden hierin gefaciliteerd door hun leidinggevendenden. Zij doen dit zo goed mogelijk en willen hierin steeds beter worden. Zo zijn zij tegelijkertijd een goed voorbeeld voor de kinderen.

We ondersteunen hen in het combineren van werk en privé, zodat werken bijdraagt aan het levensgeluk.

Aan ouders:

Een veilige, stimulerende plek waar deskundige begeleiders de zorg voor hun kind(eren) verrijken en waar zij andere ouders ontmoeten. In 63% van alle gezinnen werken beide ouders. Door het tijdelijk verrijken van de zorg voor hun kind(eren) bieden we ouders de tijd en ruimte om te werken aan hun persoonlijke groei, te werken en te voldoen aan hun financiële verplichtingen en behoeften en te bouwen aan hun carrière. Daarnaast bieden we de ouders om op verschillende momenten gelijkgestemden te ontmoeten.

Wanneer men kinderen krijgt en een 'ouder' wordt, brengt dit tegelijkertijd veel onzekerheden met zich mee over zichzelf, de relatie met de partner, de wensen en behoeften, de inrichting van het leven, carrière etc. Deze onzekerheden bewegen mee met de leeftijden van het kind.

Als kinderopvang maken we het voor ouders leuker en eenvoudiger om werk en privé te combineren. We bieden comfort en levensgeluk door hen als ouder te steunen en met hen mee te denken, oplossingen te bieden voor hun 'combinatieproblemen', gelijkgestemden te ontmoeten en hen bewust te maken van de positieve ervaringen als ouder. We voegen tevens positieve ervaringen toe door ouder en kind te faciliteren in het samen doorbrengen van tijd met elkaar. Hieronder verstaan we het aanbieden van momenten waarin ouder en kind van elkaar genieten zonder bezig te zijn met organisatorische zaken (zoals samen de dag starten, samen eten en samen sporten)

Wij staan naast de ouders als het gaat om de ontwikkeling en het welzijn van hun kind. Samen met de ouders onderzoeken en bespreken we wat de beste begeleiding en ondersteuning is voor hun kind(eren) t.a.v. de persoonsontwikkeling en het levensgeluk van hen. We zorgen voor een doorgaande lijn en warme overdracht wanneer kinderen te maken krijgen met andere verzorgers zoals bijvoorbeeld bij de stap naar het deelnemen aan onderwijs. Kinderopvang vormt zo een essentiële schakel in het leven van kinderen en hun verzorgers.

Deel 1 | Het kind

1.1. Het competente kind

Wij zien ieder kind als een 'competent kind', dat van nature de behoefte heeft om zich te ontwikkelen, vanuit een innerlijke drijfveer. Wij laten ons hierbij inspireren door de ideeën en de aanpak van Hongaars-Oostenrijkse kinderarts 'Emmi Pikler' (1902-1984).

Emmi Pikler stelt dat we bij ieder kind uit mogen gaan van het eigen kunnen. Kinderen ontwikkelen zich het beste als zij vanuit hun intrinsieke motivatie mogen 'ontdekken en onderzoeken' op hun eigen manier en in hun eigen tempo. Ze leren dan beter zitten, staan, praten, eten en spelen en denken, en op latere leeftijd specifieke interesses en talenten ontdekken en ontwikkelen.

De basis is ontwikkelen van vertrouwen in eigen kunnen. Wanneer kinderen iets bereiken door zelfstandig te experimenteren, ontwikkelen zij een heel ander soort 'weten' (zelfvertrouwen) dan wanneer zij kant-en-klare oplossingen krijgen aangeboden. Competente medewerkers volgen en observeren. Zij faciliteren, geven veel fysieke aandacht en zorgen voor een rijke speelleeromgeving. Waarbij passende vrije beweging binnen en buiten, vrij spel en een goede en respectvolle verzorging heel belangrijk zijn.

1.2. Pedagogische doelen

In dit pedagogisch werkplan beschrijven we hoe (en met behulp van welke pedagogische middelen) we *concreet* invulling geven aan de vier pedagogische doelen voor het bieden van verantwoorde kinderopvang:

- *Het bieden van emotionele veiligheid in een gezonde en veilige omgeving;*
- *Het bevorderen van de ontwikkeling van de persoonlijke competenties;*
- *Het bevorderen van de ontwikkeling van de sociale competenties;*
- *Het bijdragen bij aan socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen*

We houden hierbij rekening met de verschillende leeftijdsfases waarin kinderen zich bevinden en zo nodig, omschrijven we deze fases apart.

Onze *interactievaardigheden* nemen hierbij een belangrijke plaats in: goede interactie tussen kinderen onderling en tussen het kind en de pedagogisch medewerker is interactie die op een kindvoldgende manier bijdraagt aan het bereiken van de vier pedagogische doelen.

Emotionele ontwikkeling

We bieden kinderen emotionele veiligheid in een gezonde en veilige omgeving door een sensitieve en responsieve manier van omgang te bieden; respect voor de autonomie te tonen; grenzen te stellen en structuur te bieden; vanuit de basis van positief leidinggeven.

Deze veiligheid bieden we door ordening aan te brengen in de wereld om kinderen heen vanuit een kindvoldgende benadering.

We werken met vaste (stam)basisgroepen. In groepsruimten waar het schoon en veilig is. Waar vaste en bekende pedagogisch medewerkers werken. Waar gebeurtenissen en handelingen, indien nodig, plaatsvinden in vaste volgordes of met vaste rituelen.

We bieden de kaders waarbinnen kinderen mogen oefenen met nieuwe vaardigheden, kunnen onderzoeken en ontdekken. Zodat alle kinderen voldoende uitgedaagd blijven.

Warme en ondersteunende interacties tussen de pedagogisch medewerkers en de kinderen dragen bij aan sociaal-emotionele veiligheid waardoor kinderen zich prettig en betrokken voelen. En wanneer kinderen zelf niet meer in staat zijn hun gedrag te bepalen geven we op een positieve en effectieve manier richting aan dit gedrag.

We zijn sensitief: we luisteren en kijken aandachtig naar ieder kind. Door aan te voelen wat een kind nodig heeft en te reageren op een manier die bij het kind past. We nemen de tijd om kennis te maken en aan elkaar en de groep te wennen. Ook het begroeten en afscheid nemen zijn belangrijke contactmomenten. De belangrijke overgangsmomenten zijn voor sommige kinderen lastig, we letten dan extra goed op het welzijn van de kinderen.

We koppelen ieder kind aan een eigen mentor.

Dit geeft het kind een gevoel van veiligheid, zowel fysiek als emotioneel.

We hebben respect voor autonomie: we houden rekening met wat het kind wil en met zijn of haar eigenheid. Ieder kind mag zich ontwikkelen in een eigen tempo.

En we houden rekening met de ontwikkelfase waarin een kind zich bevindt.

We observeren en registreren deze ontwikkelingen.

Taal (verbaal en non-verbaal) is hierbij belangrijk. Bij alles wat we doen praten we met de kinderen en leggen we uit wat we doen. Altijd op een manier die passend is bij het niveau van het kind.

Dit alles doen we zodat ieder kind zich veilig en geborgen voelt bij Eigen&Wijzer.

Persoonlijke competenties

We bevorderen de ontwikkeling van de persoonlijke competenties door:

Kinderen spelenderwijs uit te dagen in de ontwikkeling van hun motorische, cognitieve, taal- en creatieve vaardigheden, zodat zij in staat zijn steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving. Kinderen krijgen een diversiteit aan mogelijkheden geboden om te ontdekken wat ze leuk vinden, waar ze goed in zijn, welke rollen ze nemen bij groepsactiviteiten; ze leren zichzelf kennen.

Kinderen hebben van nature de behoefte om te leren, een innerlijke drijfveer (intrinsieke motivatie).

We sluiten altijd aan bij waar op dat moment de aandacht van het kind naar uit gaat.

Dit doen we door het creëren van een uitdagende omgeving speelleeromgeving met diversiteit in het aanbod waarbij we uitgaan van het competente kind, aansluiten bij de zone van de naaste ontwikkeling van het kind en nieuwsgierigheid opwekken.

Zo creëren we een omgeving waarin kinderen spelenderwijs hun motorische, cognitieve, taal- en creatieve vaardigheden kunnen ontwikkelen. Spelenderwijs onderzoeken en ontdekken zij waar zij goed in zijn en waar ze plezier aan beleven.

We doen dit door kinderen te laten spelen, onderzoeken, ontdekken, uitproberen en herhalen en hen daarin zelf keuzes te laten maken.

Zodat zij steeds zelfstandiger kunnen functioneren in een veranderende omgeving.

Sociale competenties

We bevorderen de ontwikkeling van de sociale competenties door:

Kinderen te begeleiden in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, zodat zij in staat worden gesteld steeds zelfstandiger relaties met anderen te kunnen opbouwen en onderhouden.

We begeleiden en verrijken kinderen actief in hun spel en het groepsproces.

We doen dit door met kinderen te spelen, kinderen te laten spelen en kinderen uit te dagen met andere kinderen te spelen.

Kinderen leren van elkaar: zij kijken gedrag af van elkaar, leren hoe zij hun plek in de groep kunnen krijgen, leren vragen om mee te spelen, oefenen met verschillende rollen in spel of tijdens activiteiten/opdrachten, leren conflicten oplossen en vriendschappen sluiten. Zij leren initiatieven nemen, zichzelf presenteren, doorzetten en niet opgeven, anderen helpen en om hulp vragen. Door het oefenen en afkijken functioneren zij steeds zelfstandiger in een sociale omgeving en kunnen zij relaties met anderen opbouwen en onderhouden.

Normen en waarden

Wij dragen bij aan socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen door: Kinderen te stimuleren om op een open manier kennis te maken met algemeen aanvaarde normen en waarden in de samenleving, met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

We doen dit door kinderen een rijke sociale omgeving te bieden met verschillende leeftijdsgenoten en volwassenen, waarin zij passend bij hun ontwikkeling sociale interacties oefenen en individuele verschillen leren herkennen en respecteren.

Kinderen maken vanuit hun eigen veilige en vertrouwde omgeving kennis met de algemeen aanvaarde normen en waarden in de samenleving. Ook leren zij door cultuuroverdracht meer over gebruiken, tradities en gewoontes van de samenleving.

De afspraken in het pedagogisch beleid brengen we met elkaar tot uiting in ons gedrag.

We geven het goede voorbeeld door op respectvolle manier met elkaar om te gaan en samen te werken. Met de kinderen, in onze teams, met ouders en met de organisaties om ons heen. Zo stimuleren we en laten we door voorbeeldgedrag zien hoe kinderen op respectvolle manier met anderen om kunnen gaan.

Kinderparticipatie vormt een belangrijk onderdeel: kinderen hebben een stem in veel zaken die hen direct aangaan en tegelijkertijd ontwikkelen zij hierbij een sociale verantwoordelijkheid.

We werken intensief samen met alle scholen die onze kinderen bezoeken.

We stemmen de organisatie, de pedagogische benadering en het activiteitenaanbod af met scholen op onze gezamenlijke ontwikkelvisie voor kinderen.

Waar mogelijk zoeken we de samenwerking op met andere organisaties om ons heen. Zo stimuleren we kinderen om mee te doen in de maatschappij. Hierin leren kinderen dat zij onderdeel zijn van een bredere gemeenschap en wij samen de maatschappij vormen.

1.3. Voeding

Eten en drinken vormen een belangrijk onderdeel in de dagelijkse opvang. Kinderen leren hun eigen behoeftes en smaak kennen en keuzes maken. Eten en drinken zijn bij uitstek een plezierige bezigheid. Kinderen willen van jongs af aan zelf eten en drinken klaarmaken. Zelf je boterham smeren, zelf drinken inschenken, zelf je fruit klaarmaken; elk moment is er één van ontwikkeling. Kinderparticipatie vormt een belangrijk onderdeel bij het eten en drinken.

Ons voedingsbeleid is gebaseerd op de richtlijnen van het voedingscentrum (zie: [KwaliteitWijzer/WIJS/Veilig&Gezond/Binnen&Buiten/Voeding](#)) en vormt de basis van de keuzes die we maken op het gebied van eten en drinken. Vanuit deze basis kan iedere locatie zijn eigen voedingsbeleid vormgeven.

Baby's (0 tot 1 jaar)

Voor baby's is eten ervaren (van iets nieuws). Individueel contact met en ongedeelde aandacht voor de baby tijdens het voeden is belangrijk. Bij het eten volgen we het ritme van de baby. Baby's die nog

niet aan de maaltijd deelnemen, worden in beginsel niet bij het tafelgebeuren betrokken (door hen uit hun spel te halen). Wanneer baby's eraan toe zijn, worden ze uitgenodigd om in een klein groepje te eten met elkaar, maar niet gedwongen. Voorwaarde is dat kinderen pas aan een tafel eten zodra ze zelf tot zit kunnen komen. Zolang kinderen nog niet zelf tot zit kunnen komen eten ze op schoot bij de medewerker.

Dreumesen/peuters (1 tot 4 jaar)

Dreumesen en peuters worden steeds zelfredzamer. Het eetmoment wordt aangewend om zelfstandigheid te bevorderen. Dreumesen ontwikkelen het vermogen en de wens om samen met de andere kinderen het eet- en drinkgedrag van de groep te volgen. Maar net als bij de baby's wordt een dreumes pas uitgenodigd om aan tafel te eten wanneer het zelf tot zit kan komen. Zolang de dreumes nog niet zelf tot zit kan komen, eet het kind bij de medewerker op schoot. De jonge dreumes heeft een eigen stoel en heeft fysiek nog wat meer ruimte nodig om te eten dan de oudere dreumes of de peuter. De jonge dreumes heeft nog al zijn aandacht nodig om zelf zijn broodje te leren smeren, zijn eigen drinken te leren inschenken en netjes te leren eten en drinken. Deze dreumesen eten daarom in hele kleine groepjes met de medewerker. Wanneer de dreumes dat goed onder de knie heeft, is het eraan toe om ook de sociale vaardigheden te leren die nodig zijn wanneer je met een groep aan tafel eet met elkaar, zoals een gesprek aan gaan.

Peuters zijn steeds meer gericht op gezelligheid met andere kinderen.

Het startmoment is gezamenlijk, in kleinere groep verdeeld en eventueel met een liedje. De kinderen hebben een eigen bord, beker en bestek, mogen zelf hun brood smeren, hun eigen drinken inschenken en kiezen zelf wat zij drinken en op hun boterham of cracker willen. Ze krijgen de gelegenheid om actief mee te helpen met het dekken en afruimen van de tafel.

Basisschoolkinderen (4 tot 12 jaar)

Bij kinderen in de basisschoolleeftijd worden onderlinge gesprekken bevorderd door het eetmoment in kleine tafelgroepjes te laten plaatsvinden. Bij voorkeur laten we hen zelf kiezen waar zij willen zitten. Wanneer er een groepsgebesprek of instructie plaatsvindt biedt een grote(re) kring bij uitzondering eventueel uitkomst. Het is belangrijk om keuzemogelijkheden te geven binnen het gestelde voedingsbeleid. En hen te betrekken bij het voorbereiden en opdienen van de zelfgekozen maaltijden. Op deze manier sluit de voeding aan bij hun eigen wensen en worden ze zich bewust van het bereidingsproces en de voedingswaarde van hun keuze.

Samenwerking met ouders

In het intakegesprek bespreken we het voedingsbeleid en de eetgewoontes thuis.

Eventuele speciale wensen vanwege levensovertuiging of dieet leggen we vast op het [intakeformulier](#). Eventuele afspraken m.b.t. voedselallergie leggen we vast op [formulier voedselovergevoeligheid](#) en/of in de ouderapp.

Zie ook: *WIJS / KwaliteitWijzer / Veilig & Gezond / Bijlagen / Richtlijnen bereiding voedsel en richtlijnen voedingscentrum en achtergrondinformatie over voeding.*

1.4. Slapen/rustmomenten

Kinderen die voldoende slapen en rusten, kunnen vervolgens geconcentreerd en intensief spelen. Ze doen nieuwe energie op om de wereld verder te ontdekken. Dat geeft rust in de groep. Het is daarom goed veel tijd te besteden aan het leren herkennen van de manier waarop elk kind afzonderlijk laat

zien dat het aan rust toe is. We reageren altijd op vermoeidheidssignalen, ook wanneer dat op een ander tijdstip is dan anders. Ieder kind heeft eigen unieke signalen die aangeven dat het moe is. Bij het naar bed brengen verwoorden we wat we doen en kijken we hoe het kind daarop reageert en houden we een vaste volgorde van handelingen aan. We gebruiken duidelijke, herkenbare rituelen. Het kind wordt nooit gedwongen om te gaan slapen of om in bed te gaan liggen terwijl er geen behoefte aan slaap of rust is. De plaats waar kinderen slapen is voor kinderen een veilige plek met zo nodig een eigen knuffel en speen. Vooral in de eerste twee levensjaren van een kind kunnen tijdens het slapen risico's ontstaan die het welzijn en de gezondheid van het kind in gevaar kunnen brengen. Daarom hanteren we de 'richtlijn veilig slapen' (zie: WIJS / Kwaliteit Wijzer / Veilig & Gezond).

Baby's (0 tot 1 jaar)

Bij baby's volgen we altijd hun eigen slaapritme. We observeren wanneer het kind aan slaap toe is en we voorkomen dat het kind overprikkeld raakt of te moe wordt.

Dreumesen/peuters (1 tot 4 jaar)

De dreumesen en peuters gaan in principe na de lunch slapen. Een peuter die niet meer slaapt tussen de middag, kan zelf aangeven dat hij vandaag wel wil slapen. Afhankelijk van de afspraken die we hierover hebben gemaakt met de ouders kan het kind dan alsnog naar bed of even rusten.

Basisschoolkinderen (4 tot 12 jaar)

Na een lange, inspannende dag op school vindt er altijd een moment van rust plaats. Voor kleuters zien rustmomenten er anders uit dan voor de oudere kinderen. In het dag- en activiteitenprogramma per locatie wordt invulling gegeven aan deze rustmomenten. Bij het inrichten van de groepsruimte wordt aandacht besteed aan het creëren van rustplekken. Zie verder: deel 4.2 speelleeromgeving.

Samenwerking met ouders:

In het intakegesprek bespreken we het slaapbeleid en de slaapgewoontes thuis. Deze informatie leggen we vast op het intakeformulier. Eventuele afwijkende afspraken m.b.t. slapen leggen we vast op de hiervoor bestemde formulieren.

1.5. Verschonen & zindelijkheid

Tijdens het verschonen van het kind zijn we met volle aandacht betrokken bij het kind. Er wordt altijd maar één kind tegelijk verschoond. We maken oogcontact, zorgen dat we dichtbij zijn en benoemen wat we doen. Op die manier is ons gedrag voorspelbaar en voelt de situatie veilig. Daarbij ondersteunt het de taalontwikkeling.

We zijn ons bewust van de non-verbale communicatie (stemgebruik, lichaamshouding).

We zorgen dat er tijd en ruimte is voor de emoties van het kind en spelen hierop in. We kijken naar de lichaamstaal van het kind en onderzoeken wat de behoefte is. We begeleiden het kind op een positieve manier door voorkeuren te respecteren.

Er wordt één kind tegelijk *verschoond* op een commode. Om zoveel mogelijk rust te creëren wordt de deur van de verschoonruimte gesloten. De andere kinderen blijven op de groep. Alle verschoonruimtes zijn voorzien van ramen zodat er altijd andere pedagogisch medewerkers of volwassenen kunnen meekijken en luisteren tijdens het verschonen. Zie verder: WIJS / KwaliteitWijzer / Veilig & Gezond / Vierogenbeleid.

Baby's (0 tot 1 jaar)

De baby en de pedagogisch medewerker raken bij het verschonon steeds meer op elkaar ingespeeld en de baby wordt gezien en krijgt plezier in het meedoen.

Dreumesen/peuters (1 tot 4 jaar)

De dreumesen en peuters worden gestimuleerd om onder begeleiding van de pedagogisch medewerker zelf via een trapje op en van de commode te klimmen. Wat zij zelf al kunnen doen, laten we ze zelf doen.

Zindelijkheid

We starten met het stimuleren van de zindelijkheid op het moment dat een kind eraan toe is. Dit gebeurt in overleg met de ouders en door signalen die het kind geeft. Er wordt op een respectvolle manier omgegaan met het zindelijk worden. Dit betekent dat niets hoeft, er wordt geen dwang uitgeoefend. We stimuleren het zindelijk worden van de kinderen, zodat het gevoel van eigenwaarde wordt vergroot.

Tijdens het zindelijk worden kijken we altijd naar het leerproces van het kind. Er wordt respectvol omgegaan met eventuele ongelukjes. Peuters die net zindelijk zijn/worden, worden zoveel mogelijk één voor één meegenomen om te plassen, zodat er individuele aandacht kan worden besteed aan het kind.

Ook voor kleuters geldt dat we aandacht hebben voor dit leerproces. We leren hen goede hygiëne toe te passen en hebben extra aandacht voor momenten waarop het niet zo goed gaat. We onderzoeken met de kleuter waar het vandaan komt (spanning o.i.d.) en vertellen de kleuter dat het niet erg is.

Samenwerking met ouders:

In het intakegesprek bespreken we bijzonderheden rondom verschonon en zindelijkheid. Deze informatie leggen we vast in de KidsKonnnect Ouderapp.

1.6. Observeren, signaleren & doorverwijzen

Observeren

Bij Eigen&Wijzer observeren we continu de kwaliteit van de opvang én de ontwikkeling, het welzijn en betrokkenheid van ieder individueel kind:

- Kwaliteit van de opvang: *emotionele veiligheid, persoonlijke competentie, sociale competentie, normen en waarden en kwaliteit leefomgeving.*
- Ontwikkeling van kinderen: *op motorisch, cognitief, rekenen en taal- & spraak gebied.*
- Sociaal-emotionele ontwikkeling: *welbevinden en betrokkenheid, zelfstandigheid en keuzes maken, besef van en omgaan met zichzelf.*

Hiervoor gebruiken we het evaluatie-instrument Praktijk in Beeld (PiB) en het observatie-instrument Gouwe Academie (GA) via KidsKonnnect Ouderapp. Kwaliteit van de opvang wordt jaarlijks met PiB in kaart gebracht, waaruit groepsdoelen voortvloeien om de kwaliteit van de opvang waar kan te verhogen. Ontwikkeling van kinderen en Sociaal-emotionele ontwikkeling wordt maandelijks met GA door de mentor in kaart gebracht. Ouders/verzorgers worden uitgenodigd voor een gesprek over de bevindingen:

- 0 tot 1 jaar: één keer per jaar
- 1 tot 5 jaar: twee keer per jaar
- 5 jaar tot de leeftijd waarop het basisonderwijs eindigt: één keer per jaar

Signaleren

Het is de taak van iedere pedagogisch medewerker om opvallend gedrag of andere problemen bij een kind (of in de thuissituatie van een kind) te onderscheiden en vroegtijdig te signaleren.

Er wordt gesproken over opvallend gedrag als er sprake is van ander gedrag dan anders, een ontwikkelingsachterstand of wanneer het gedrag storend is voor het welbevinden van het individuele kind of de groep.

Wanneer er opvallend gedrag of andere problemen (opvoedproblemen of begeleidingsvragen van ouders) worden gesignaleerd volgen we *bijlage 1* 'de zorgroute'.

Doorverwijzen

Indien nodig verwijzen we door naar instanties die het kind en/of ouders passende hulp kunnen bieden (zie: hoofdstuk 4).

Overdracht

Wanneer er sprake is van overgang naar een andere groep binnen Eigen&Wijzer of binnen een integraal kind centrum waar E&W deel van uitmaakt dan worden de kindgegevens m.b.t. ontwikkeling en welbevinden, met toestemming van ouders, overgedragen van de huidige naar de nieuwe groep.

Wanneer er sprake is van overgang van de dagopvang of peuteropvang naar het basisonderwijs of een externe buitenschoolse opvang dan hanteren wij het beleid zoals omschreven in hoofdstuk 4.2 doorgaande lijnen.

De pedagogisch medewerkers worden voldoende toegerust om goed te kunnen observeren, signaleren en doorverwijzen (zie hoofdstuk 1.2.1.)

1.7. Kindmap/portfolio

Baby's/dreumesen/peuters (0 tot 4 jaar)

Voor ieder kind van 0 tot 4 jaar stellen we een *kindmap* samen. De map wordt in de groep van het kind of in de ouderapp gemaakt en bewaard. De fysieke map kan tijdens oudergesprek of op verzoek worden ingezien en wordt aan het kind en de ouders meegegeven bij het afscheid. De digitale map in de ouderapp is altijd inzichtelijk voor ouders.

Zo creëren we een mooie herinnering aan de opvangtijd.

De map bevat ingevulde ontwikkelingsobservaties; een omschrijving van de ontwikkelingsgebieden (motorisch, zintuiglijk, verstandelijk, taalactiviteit, fantasie activiteit, muzikale activiteit, sociaal emotionele activiteiten); waar het kind graag mee speelt en wat het graag doet; leuke anekdotes en gebeurtenissen; hoe het kind zich voelt in de groep (heeft het veel vriendjes, is hij of zij verlegen of juist ondeugend, is het een kind een leider of juist volgzzaam, voelt het kind zich thuis); hoe het kind naar de pedagogisch medewerkers toe is (open/gesloten, onderlinge band).

Basisschoolkinderen (4 tot 13 jaar)

De ontwikkeling van kinderen op de BSO houden we bij een portfolio. Dit is momenteel nog in ontwikkeling.

Deel 2 | Pedagogisch medewerker

2.1. Pedagogisch handelen

Al ons pedagogisch handelen is gebaseerd op een aantal pedagogische principes.

Kinderen leren het meest van elkaar, zij zijn elkaars eerste pedagoog. Dan komt de tweede pedagoog: **de volwassenen, de ouders, leerkrachten, groepsleiding en anderen.**

De derde pedagoog wordt gevormd door de **ruimte, de inrichting en de materialen.**

Het kind en de andere kinderen om het kind heen zijn elkaars eerste pedagoog:

- We zien ieder kind als een 'competent kind', één van de principes van 'Emmi Pikler'

De **volwassenen** om het kind heen zien we als de tweede pedagoog.

De pedagogisch medewerker:

- Werkt kindvolgend;
- Sluit aan bij de zone van naaste ontwikkeling;
- Faciliteert kinderen om 'ontdekkend en onderzoekend' te kunnen leren

En zet volgende methodes als hulpmiddel in:

- De 'VVE (voor- en vroegschoolse educatie)-methode; o.a. Piramide, Startblokken, Uk en Puk' (zie h 2.8)
- De zes 'interactievaardigheden' (zie h 2.1);
- Betekenisvol werken;
- Kinderparticipatie;
- Talentgedreven werken met kinderen op de bso

De ruimte, inrichting en materialen vormen samen de speelleeromgeving van het kind. Deze omgeving zien we als de derde pedagoog.

- We richten de speelleeromgeving om het kind heen volgens onze visie op inrichting en ruimte zoals omschreven (zie h 4)

Alle pedagogisch medewerkers met een vast dienstverband zijn of worden geschoold in deze principes en methodes. Hierdoor beschikken zij over de juiste kennis van de ontwikkelingsfases die kinderen doormaken en de (interactie)vaardigheden die nodig zijn om in te spelen op de eigenheid, groei en interesses van ieder individueel kind. En zo zijn zij in staat om een kind spelenderwijs te begeleiden in de ontdekkingen die het doet.

Omdat een voorspoedige ontwikkeling van het jonge kind (van 0 tot 4 jaar) en baby's (van 0 tot 1 jaar) in het bijzonder van essentieel belang is voor de toekomst van het kind, zijn de pedagogisch medewerkers die met deze kinderen werken extra geschoold in hoe zij deze kinderen zo optimaal mogelijk kunnen begeleiden in hun ontwikkeling.

2.2. Interactievaardigheden

Een goede interactie tussen pedagogisch medewerker en kinderen en onderling tussen de kinderen is van groot belang en draagt bij aan het bereiken van de vier pedagogische doelen.

Alle pedagogisch medewerkers werken vanuit de basis van de volgende zes interactievaardigheden:

Sensitieve responsiviteit

We geven het kind een gevoel van veiligheid zowel fysiek als emotioneel.

We reageren sensitief, signalen van kinderen worden opgemerkt en de pedagogisch medewerker geeft er de juiste betekenis aan (door het gevoel achter het gedrag te zien). We zijn sensitief responsief door op een positieve en ondersteunende manier te reageren zodat het kind zich begrepen en gezien voelt.

Respect voor autonomie

We hebben respect voor wie het kind is, voor de eigenheid van het kind en voor wat het kind wil: bij ons mag ieder kind eigen zijn en in eigenheid ontwikkelen. We sluiten aan bij de interesses van het kind en indien mogelijk sluiten we aan bij de wensen van de kinderen qua activiteiten aanbod.

Kinderen mogen op hun eigen manier ontwikkelen. Doordat we ieder kind goed kennen, weten we wat aansluit om vanuit plezier ontwikkeling te bevorderen.

Structureren en positief leiding geven

We brengen structuur door ordening aan in de wereld om de kinderen heen. Door het aanbrengen van vaste volgordes in bepaalde handelingen en gebeurtenissen (de rituelen); door kaders aan te geven waarbinnen de kinderen ruimte krijgen om te exploreren en hun gang mogen gaan. En door het creëren van een groepsgevoel. Binnen de visie van Eigen&Wijzer vinden we het van groot belang altijd te blijven kijken of een kind een ritueel nodig heeft. Wanneer een kind aangeeft meer ruimte aan te kunnen dan geven we die ruimte (zie respect voor autonomie). Kaders zijn er om in te groeien, kinderen hebben elke keer een ruimer kader nodig en dat kan per kind verschillen.

We geven positief leiding door op een effectieve en positieve manier richting te geven aan gedrag van kinderen op momenten dat ze niet in staat zijn zelf hun gedrag te bepalen.

Praten en uitleggen

Bij alle contact met kinderen, van kleinste baby tot beginnend puber, staat taal (verbaal en non-verbaal) centraal. We zetten taal in als middel om met hen te communiceren. Door bij alle handelingen die we doen op een dag te praten en uit te leggen. Als we kinderen emotioneel ondersteunen, gebruiken we taal om de gevoelens van een kind te benoemen. Als we respect tonen voor de autonomie laten we kinderen vaak en veel aan het woord over hun wensen en ideeën. Als we structuur bieden of willen begrenzen doen we dat door met taal uitleg te geven.

Zo maken we contact en helpen kinderen de wereld om hen heen beter te begrijpen door er woorden en betekenis aan te geven. Zo wijzen we hen de weg en stimuleren we taalontwikkeling bij kinderen.

Ontwikkeling stimuleren

In samenwerking met het competente kind stimuleren we de ontwikkeling van specifieke ontwikkelingsgebieden (motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden). We zetten onze kennis en vaardigheden in om optimaal aan te sluiten waar op dat moment de aandacht van kind naar uitgaat en de ontwikkelfase waarin het kind zich bevindt. We sluiten aan bij de zone van naaste ontwikkeling. Om dit te kunnen doen, observeren we het kind goed en richten we de omgeving van de kinderen op een passende manier in (binnen en buiten) door materialen/activiteiten toe te voegen die kinderen uitdagen om te ontwikkelen.

Begeleiden van onderlinge interacties

Kinderen leren van elkaar. Ze kijken af bij de ander, doen na en doen samen. Zo oefenen zij (met) nieuwe vaardigheden en worden ze zich bewust van zichzelf en de ander. Kinderen krijgen in het

samenzijn met leeftijdsgenoten de kans om sociale rollen uit te spelen, eigen mogelijkheden te ontdekken en emoties te doorleven.

We begeleiden kinderen in het groepsproces met andere kinderen zodat zij deel leren uitmaken van een groep. We helpen hen bij het versterken van hun sociale vaardigheden en het innemen van een plaats in een groep, het leren uitproberen van sociale rollen en het leren omgaan met verschillen. Hiermee groeien de kinderen op met de waarden en normen van de groep, en uiteindelijk helpen wij hen om te gaan met de waarden en normen in onze wereld.

We creëren bewust momenten waarbij de interactie tussen de kinderen centraal staat; we stimuleren en ondersteunen activiteiten waarbij meer dan één kind betrokken is; waar nodig ondersteunen we kinderen in de onderlinge interactie. Dit doen we door bijvoorbeeld mee te spelen of spelgedrag voor te doen. Kinderen kunnen dan zien en ervaren welk gedrag van hen wordt verwacht; waar nodig ondersteunen we kinderen bij het voorkomen en oplossen van conflicten. Hierbij wordt uitgegaan van de competentie van het kind en de eigen ervaringen die kinderen nodig hebben om de sociale competentie te ontwikkelen. Dit betekent dat we altijd observeren en vervolgens een keuze maken tussen ingrijpen, kinderen zelf het conflict laten oplossen of bemiddelen.

Zie voor voorbeelden hoe we dit concreet doen in de dagelijkse praktijk per leeftijdsfase: *WIJS/LeerWijzer/Thema's/Interactievaardigheden*.

2.3. Mentor

Alle kinderen van 0 tot 13 jaar hebben een eigen mentor. Dit is één van de pedagogisch medewerkers van de groep van het kind. Mentoring zien wij als een één-op-één interactief proces waarbij de mentor het leren/de groei van de mentee (het kind) begeleidt en ze zich samen op de persoonlijke ontwikkeling richten.

Dit draagt bij aan het welzijn en welbevinden van kinderen. Een intensieve en vertrouwde relatie draagt bij aan emotionele veiligheid. Door deze basis is er meer ruimte voor de ontwikkeling van het kind. Het kind kan met meer zelfvertrouwen ontdekken, onderzoeken en spelend leren. Omdat er een volwassene aanwezig is voor rust en veiligheid, houdt het kind energie over om op ontdekking te gaan. De mentor kan de kinderen gerichter activiteiten bieden die beter aansluiten, wat leidt tot hogere spelbetrokkenheid en meer stimulering van de brede ontwikkeling.

De mentor is het eerste aanspreekpunt voor het kind en zijn/haar ouders (zie hoofdstuk 4.1). Zij zijn hierbij verantwoordelijk voor het bijhouden van de kindmap of portfolio (zie hoofdstuk 1.7); het in de gaten houden van de ontwikkeling en het welzijn van het kind (observeren en het bespreken van de uitkomsten met het team en de ouders); het eventueel signaleren van (potentiële) ontwikkelingsproblemen en doorverwijzen (zie hoofdstuk 2.4 en de overdracht naar de basisschool (hoofdstuk 4.2) of een andere groep (hoofdstuk 1.2.2.).

Wanneer de mentor zelf niet in de gelegenheid is om een van deze taken uit te voeren, wordt dit altijd zorgvuldig overgedragen aan een van de andere pedagogisch medewerkers van de groep.

Ouders worden tijdens het intakegesprek geïnformeerd over het mentorschap. Ook horen zij tijdens het intakegesprek welke pedagogisch medewerker de mentor van hun kind wordt.

Bij voorkeur houdt de mentor zelf het intakegesprek zodat hij of zij zich direct aan de ouders (en eventueel het kind) kan voorstellen. Wanneer dit niet lukt, dan stelt de mentor zich tijdens het eerste wemoment aan ouders voor.

Bij de groepen hangen lijsten waarop staat welke pedagogisch medewerker de mentor van welk kind is zodat dit voor ouders (en eventueel kinderen) altijd inzichtelijk is. I.v.m. de privacy is hierbij de achternaam van het kind niet benoemd.

2.4. Deskundigheidsbevordering

Eigen&Wijzer is een lerende organisatie met een uitgebreid intern scholingsaanbod.

Pedagogisch medewerkers krijgen optimale ontwikkelkansen en worden gecoacht, gestimuleerd en gefaciliteerd tot groei vanuit hun intrinsieke motivatie en talenten. Zij zijn daarin een voorbeeld voor de kinderen.

Interne MBO-opleiding niveau 4

In samenwerking met het MBO hebben wij een intern opleidingstraject 'expert in de praktijk door theorie' ontwikkeld waarin pedagogisch medewerkers de mogelijkheid krijgen om geschoold te worden tot gespecialiseerd pedagogisch medewerker (niveau 4). Binnen deze opleiding verbinden we theorie en praktijk. Een docent van het MBO geeft les vanuit de theorie en er zijn regelmatig gastdocenten uit de praktijk om de koppeling te maken met de praktijk. Studenten volgen 1 dag in de week les en werken daarnaast in de praktijk.

Zie ook: WIJS/KwaliteitWijzer/Personeel/Beleid beroepspraktijkvorming

Basistraining

Alle pedagogisch medewerkers die in vaste dienst zijn hebben deelgenomen aan een inwerkprogramma en volgen een basistraining. De basistraining bestaat uit twee algemene bijeenkomsten en een aantal verdiepende scholingen voor het KDV en de BSO.

In deze basistraining wordt de verbinding gemaakt met de basisdoelen van de kinderopvang in relatie tot de visie, missie, pedagogische middelen, interactievaardigheden en methodes waarmee binnen Eigen&Wijzer gewerkt wordt.

Jaarlijks wordt de inhoud van de bijeenkomsten bijgesteld zodat deze bijdragen aan de organisatiedoelstellingen. Wetenschappelijke inzichten en pedagogische benaderingen, passend bij de visie van Eigen&Wijzer op de ontwikkeling van kinderen, zoals gepresenteerd in het opleidingsplan, komen in samenhang terug in deze bijeenkomsten.

Coaching on the job is coaching tijdens werktijd:

Naar behoefte en noodzaak bieden wij medewerkers een intensievere manier van begeleiden op de werkvloer. Bij deze vorm van coaching wordt een pedagogisch medewerker gevolgd en ondersteund bij het uitvoeren van een bepaalde (beroeps)handeling. Om zo bepaalde vaardigheden eigen te maken of gedrag te verbeteren. Een vorm van coaching waarbij het leren van elkaar de gehele dag plaatsvindt. Bij de locatiecoördinator kan door iedere medewerker aangegeven worden of coaching on the job gewenst is en met welke specifieke doelstelling. Tijdens de jaarlijkse coachgesprekken voor iedere medewerker is coaching een vast bespreekpunt: samen met de locatie coördinator bespreekt iedere pedagogisch medewerker tijdens deze gesprekken wat zijn of haar wensen en behoeften op dit gebied zijn.

Coaching off the job (coaching buiten werktijd)

Met iedere pedagogisch medewerker vindt er twee keer per jaar een individueel coachgesprek plaats waarin besproken wordt hoe zij zich blijvend willen en kunnen ontwikkelen. Er worden hiertoe concrete ontwikkeldoelen afgesproken.

En tijdens de teamvergaderingen waarin o.a. het beleid geëvalueerd wordt vindt er coaching op teamniveau plaats.

Alle medewerkers nemen deel aan het (verplichte) interne opleidingsprogramma van Eigen&Wijzer buiten werktijd conform het opleidingsplan 2020.

Denk daarbij aan een interne training voor alle medewerkers, een inwerktraining voor nieuwe medewerkers en trainingen specifiek voor het werken met baby's, VVE-kinderen en training specifiek gericht op het werken bij de BSO. En er zijn intervisie momenten waarin we reflecteren op ons eigen handelen.

Hierbij evalueren we de resultaten van de observatiecyclus en leren we met elkaar van eigen beeldmateriaal.

Alle trainingen worden gegeven door bevoegd pedagogisch coaches. Coaching vormt een vast onderdeel binnen alle interne opleidingsactiviteiten. Medewerkers brengen het geleerde met elkaar in praktijk en geven elkaar feedback. De pedagogisch coaches volgen aparte intervisiebijeenkomsten waarin zij ook zelf worden gecoacht.

LeerWijzer

Het intranet WIJS beschikt over een digitale academie (LeerWijzer), welke online ondersteund bij alle opleidingsactiviteiten en bijdraagt aan deskundigheidsbevordering. Hier kunnen pedagogisch medewerkers informatie vinden op thema (artikelen, video's etc), in groepen samenwerken, informatie uitwisselen en e-learnings volgen en deelnemen aan externe of interne webinars, workshops en (scholings)bijeenkomsten.

Opleidingsbeleid

Alle opleidingsactiviteiten die binnen Eigen&Wijzer worden aangeboden zijn gebaseerd op de pedagogische methodes en principes waarmee wij werken.

In ons *opleidingsbeleid* staat omschreven hoe we ons scholingsbeleid (en de wettelijke coaching) concreet vormgeven. Zie: *WIJS / KwaliteitWijzer / Personeel / Opleidingsbeleid*

2.5. Vrijwilligers, pedagogisch medewerkers in ontwikkeling/studenten en anders-gekwalificeerden

Vrijwilligers

Bij Eigen&Wijzer zijn op sommige locaties vrijwilligers actief. Een omschrijving van hun taken is uitgewerkt in het locatiespecifieke werkplan.

Pedagogisch medewerkers in ontwikkeling en studenten

Bij Eigen&Wijzer zijn we graag betrokken bij studenten die hun hart hebben liggen in de kinderopvang. Wij geven hen binnen onze organisatie de mogelijkheid om te leren, zichzelf te ontwikkelen en onze missie & visie eigen te maken. Zo worden zij goed voorbereid op het werken in de kinderopvang na hun studie.

Formatieve inzet pedagogisch medewerkers in ontwikkeling en studenten

Wanneer pedagogisch medewerkers in ontwikkeling (hierna te noemen pmio) of studenten (gedeeltelijk) formatief ingezet worden dan houden wij daarbij rekening met de opleidingsfase waarin zij zich op dat moment bevinden. Wij doen dit op basis van een verklaring waarin de docent/begeleider van de pmio/student verklaren dat (gedeeltelijk) formatieve inzet verantwoord is. We kijken hierbij op basis van zijn/haar competenties, kwaliteiten en opgedane opleidings- en praktijkervaring of deze pmio/student voldoende bekwaam is om te werken vanuit de wettelijke kaders en volgens het pedagogische beleid van Eigen&Wijzer. De pmio/student creëert een veilig klimaat voor de kinderen die hij/zij verzorgt, opvoedt en begeleidt. Hij/zij biedt verantwoorde kinderopvang volgens de vier wettelijke pedagogische basisdoelen.

De pmio/student staat niet alleen op de groep en ontvangt voldoende kwalitatief goede begeleiding bij zijn of haar dagelijkse werkzaamheden.

Om het leerproces te borgen worden persoonlijke leerdoelen schriftelijk vastgelegd en vorderingen bijgehouden door de pmio/student. Dit verslag wordt door de docent/begeleider gezien en door de werkbegeleider ondertekend.

Inzet pedagogisch medewerkers in ontwikkeling als vaste pedagogisch medewerkers

De beroepskracht in opleiding mag na het afronden van het eerste leerjaar als vaste beroepskracht worden ingezet. De beroepskracht in opleiding, de opleidingsbegeleider en de praktijkbegeleider stemmen schriftelijk in met de afspraken over de begeleiding.

Op dagen dat de beroepskracht in opleiding werkzaam is op de eigen stamgroep, is er minimaal één gekwalificeerde beroepskracht aanwezig op de stamgroep. Eigen&Wijzer houdt rekening met het feit dat maximaal de helft van de formatie van het kindcentrum mag bestaan uit beroepskrachten in opleiding.

Met de start van een nieuwe schoolperiode schrijft de beroepskracht in opleiding een persoonlijk ontwikkelplan waarin praktijkdoelen en acties worden geformuleerd. Zodra de beroepskracht in opleiding ingezet wordt als vaste beroepskracht, wordt er in het persoonlijk ontwikkelplan extra aandacht besteed aan het welbevinden, het individuele kind, groepsmanagement en signaleren. De praktijkdoelen worden middels een 2 wekelijkse werkbegeleiding van een werkbegeleider gemonitord. De begeleiding is minimaal 0,5 uur per week welke bestaat uit feedbackmomenten tussen de werkzaamheden door of een individueel gesprek.

De leidinggevende evalueert het functioneren van de beroepskracht in opleiding waarbij onderwerpen zoals het welbevinden, het individuele kind en signaleren besproken worden. Zodra de leidinggevende zorgen heeft m.b.t. het functioneren van de beroepskracht in opleiding, wordt de BBL coach benaderd. De BBL coach monitort het functioneren van de student op afstand, waarbij elk kwartaal een evaluatie plaatsvindt met de leidinggevende en beroepskracht in opleiding.

Anders-gekwalificeerde beroepskrachten in de buitenschoolse opvang

Bij de BSO hechten we veel waarde aan talentontwikkeling. We doen dit met behulp van de methode van de Kindertalentenfluisteraar ontwikkeld door Luc de Wulf. Talent staat voor 'iets' wat je leuk vindt om te doen en waar je energie van krijgt. Je hoeft dus niet per se uit te blinken in iets specifiek. Zo kan een kind bijv. organisatietalent hebben of een 'mooimaker' zijn. Om ervoor te zorgen dat kinderen hun eigen talenten kunnen ontdekken en kunnen inzetten is een divers activiteitenaanbod van belang. Naast het inzetten van de talenten van onze eigen pedagogisch medewerkers, kan een externe professional ingezet worden t.b.v. een uitdagend activiteitenaanbod en daarmee de (talent)ontwikkeling van het kind.

Onder anders-gekwalficeerde beroepskracht (externe professional) wordt verstaan mensen met een deskundigheid, die door een andere beroepsachtergrond, hun talent of expertise kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen. Hierbij kan gedacht worden aan beroepskrachten met een achtergrond die bijdraagt aan natuurbeleving, muziek, techniek, sport, theater etc. Als het gaat om de ontwikkeling van kinderen met een extra zorg- of ondersteuningsbehoefte kan het ook gaan om bijvoorbeeld beroepskrachten met een achtergrond in de (jeugd)zorg. Andersgekwalficeerde beroepskrachten draaien ook mee in het dagelijkse reilen en zeilen van de buitenschoolse opvang en dragen net als andere beroepskrachten bij aan de opvoeding en verzorging van de kinderen.

Al onze anders-gekwalficeerde beroepskrachten zijn in het bezit van een diploma waaruit blijkt dat zij de betreffende activiteit kunnen aanbieden, een bewijsstuk van een voltooide pedagogische module (conform eisen CAO) en zijn daarnaast ingeschreven in het Personenregister Kinderopvang en gekoppeld aan de betreffende locaties. Als we een anders-gekwalficeerde beroepskracht inzetten, is er ter ondersteuning altijd een gekwalficeerde beroepskracht aanwezig op locatie (of op locatie van de activiteit). Maximaal een derde van het minimaal aantal in te zetten beroepskrachten zijn anders-gekwalficeerde beroepskrachten en/of stagiairs, zodat er altijd gekwalficeerde, vertrouwde beroepskrachten aanwezig zijn op de groepen.

2.6. Beroepskracht kindratio (BKR)

Wij hanteren bij het berekenen van het maximale aantal kinderen dat een beroepskracht mag opvangen het (wettelijke) schema en de rekenregels, zoals opgenomen in het Besluit kwaliteit kinderopvang (Bkk). Hierbij maken we gebruik van de online rekentool.

Bij de buitenschoolse opvang wordt de BKR berekend op locatieniveau. Als er op locatie gewerkt wordt met meerdere basisgroepen worden pedagogisch medewerkers verdeeld over de basisgroepen. Hierbij wordt rekening gehouden met de grootte van de verschillende basisgroepen, de ontwikkelingsfase en zelfstandigheid van de kinderen in de groep. Doordat we werken met een open-deurenbeleid kunnen de daadwerkelijke groepen kinderen door de dag heen wisselen. Pedagogisch medewerkers stemmen vanuit expertise met elkaar af wie waar op het moment nodig is.

Tijdens dagen dat er minimaal 10 uur aaneengesloten opvang aangeboden wordt, kan er gebruikgemaakt worden van de drie-uursregeling. Dit geldt voor kinderdagopvang en voor buitenschoolse opvang op schoolvrije dagen.

De drie-uursregeling houdt in dat er maximaal drie uur per dag afgeweken mag worden van de beroepskracht-kindratio, onder de voorwaarde dat minimaal de helft van de benodigde beroepskrachten ingezet wordt.

Tijdens momenten van in- en uitstroom van medewerkers maken we gebruik van deze regeling, zoals het begin en einde van personeelsdiensten en middagpauzes. De tijden waarop afgeweken wordt, liggen niet vast, zodat we vanuit onze professionaliteit en het inzicht van de pedagogisch medewerkers mee kunnen bewegen met de praktijk.

Pedagogische overwegingen hierbij zijn onder andere twee van onze kernwaarden (emotionele veiligheid en aandacht). Een pedagogisch medewerker die volgens het reguliere rooster de groep moet verlaten, zal dit doen als de situatie dit toelaat. Mocht een 'activiteit' uitlopen, zal de

pedagogisch medewerker deze eerst (gezamenlijk) afronden of eventueel overdragen, voordat de groep verlaten wordt.

Aan de dagranden is de in- en uitstroom van medewerkers, alsmede ook de in- en uitstroom van kinderen. Door het streven naar inzet van pedagogisch medewerkers in opleiding tijdens de dagranden, zijn er op deze momenten medewerkers aanwezig zodat er oog blijft voor de behoeften van de kinderen.

Tijdens de middagpauzes zijn er op de dagopvang vaak meerdere kinderen die slapen, waarbij zij op dat moment minder aandacht vragen. In het dagritme wordt ook rekening gehouden met welke 'activiteiten' er aangeboden worden op deze momenten. Neventaken worden uitgevoerd door eventuele groepshulpen of worden op een ander moment uitgevoerd, zodat de aandacht naar de kinderen uit blijft gaan.

De specifieke invulling van de drie uursregeling en de reguliere personeelsdiensten inclusief pauzetijden staan beschreven in het locatiespecifieke pedagogische werkplan.

2.7. Samenwerken

Samenwerken bij de groepen

Bij de groepen werken de pedagogisch medewerkers intensief met elkaar samen. Tijdens het samenwerken kan het voorkomen dat we vragen, opmerkingen en/of tips hebben over elkaars werkhouding. Wij werken vanuit het principe dat iedereen werkt vanuit positieve, goede bedoelingen en er van elkaar geleerd kan worden. Vanuit dit principe spreken we elkaar aan en nemen we de ruimte om van elkaar te leren.

Overdracht tussen groepen

Wanneer een kind doorstroomt naar een andere groep is het belangrijk dat er een goede overdracht plaatsvindt, zodat het kind zich z.s.m. prettig voelt in de nieuwe groep. Hoe we dit doen staat omschreven in: *WIJS / KwaliteitWijzer / Ouders / Plaatsingsbeleid*

We vragen ouders om toestemming tot interne informatie-uitwisseling tussen de onderlinge groepen binnen Eigen&Wijzer in het *intakeformulier*.

2.8. Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE)

2.8.1. Visie op VVE

2.8.2. Ontwikkelingsstimulering

2.8.3. Volgen ontwikkeling en afgestemd aanbod

2.8.4. Ouderbetrokkenheid

2.8.5. Inrichting en materiaal passende speelleeromgeving

2.8.6. Samenwerking met het basisonderwijs

2.8.1 Visie op VVE

Bij Eigen&Wijzer wordt, met uitzondering van de regio's Harderwijk en Zwolle, bij onze dag- en peuteropvang locaties gewerkt met de VVE-methodes; UK&Puk (Amsterdam), Startblokken en Piramide (overige locaties). Vanaf 2023 gaan we over op Startblokken als leidraad voor elk kinderdagverblijf of peuteropvang zonder VE registratie. Waar het een stand alone VE locatie betreft wordt Startblokken de VE methode waarmee gewerkt wordt. Betreft het een locatie met een samenwerking met school, dan sluiten zij (indien gewenst) aan bij de VE methode van school.

Al onze pedagogisch medewerkers (ook van de kinderdagverblijven en peuteropvanglocaties zonder VVE-plekken) zijn intern opgeleid in onze visie op ontwikkelen van kinderen en het planmatig werken aan de ontwikkeling van jonge kinderen.

De VVE-methode wordt bij Eigen&Wijzer ingezet als één van de pedagogische middelen om aan te kunnen sluiten bij de zone van naaste ontwikkeling van ieder competent kind.

Ieder kind is competent en eigen: er zijn kinderen waarvan we weten dat zij meer risico lopen op een achterstand in hun ontwikkeling, kinderen die zich minder vanzelfsprekend ontwikkelen of juist kinderen die zich sneller dan gemiddeld ontwikkelen en meer uitdaging nodig hebben.

We kiezen er bewust voor om een VVE-methode in te zetten als pedagogisch middel bij alle groepen en het aanbod optimaal af te stemmen op wat een kind nodig heeft. Zo krijgt ieder kind bij Eigen&Wijzer de kans om op eigen tempo nieuwe stappen te zetten in de ontwikkeling en wijzer te groeien.

Een VVE-methode geeft onze pedagogische medewerkers inspiratie, verdieping en kansen om dit te bewerkstelligen. De methode is nooit leidend, maar o.a. de ontwikkelingsfase waarin het kind zich bevindt is leidend en de interessegebieden die een kind heeft .

Al bij de (baby -)dreumesgroepen wordt gebruikgemaakt van de VVE-hand- en projectboeken als pedagogisch middel. Welke VVE-elementen (inrichting speelplekken, dagritme kaarten, en/of begrippenlijsten en activiteiten suggesties behorend bij een thema) worden ingezet is afhankelijk van de groep kinderen en hun behoeften. Dit vergemakkelijkt de overstap voor een dreumes naar de peuter groep. En het helpt om al in een vroeg stadium een eventuele ontwikkelingsachterstand of -voorsprong te herkennen.

Voor de kinderen met een indicatie bieden we bij een aantal locaties ondersteuning in de vorm van een voorschools educatie (VVE) programma. Deze kinderen worden binnen dit programma extra bij de hand genomen en/of extra uitgedaagd tijdens hun spel en de aangeboden activiteiten. Ook wordt de ontwikkeling intensiever gevolgd. Van ouders wordt meer inzet en betrokkenheid gevraagd bij het aanbod.

2.8.2 Ontwikkelingsstimulering

Kinderen zijn omgeven door *drie pedagogen*, die hen stimuleren in hun ontdekkingstocht en ontwikkeling op alle ontwikkelingsgebieden, in het bijzonder op de *gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling*.

We maken een onderverdeling in cognitieve, sociaal-emotionele, motorische en communicatieve ontwikkeling:

Ontwikkelingsgebieden

Cognitie/cognitieve ontwikkeling

- Ontwikkeling van het denken (algemeen denken, sociaal denken, rekenvaardigheid en taalkundig denken)

Communicatie/communicatieve ontwikkeling

- Ontwikkeling van de taalvaardigheid
- Ontwikkeling van de kunstzinnige (beeldende en muzikale) ontwikkeling

Motoriek/motorische ontwikkeling

- Ontwikkeling van de grote (grove) motoriek
- Ontwikkeling van de kleine (fijne) motoriek

Sociaal-emotioneel/sociaal-emotionele ontwikkeling

- Ontwikkeling van de autonomie (zelfsturing en ondernemingszin)
- Ontwikkeling van zelfvertrouwen
- Ontwikkeling van verbondenheid (contact maken met anderen)

Eerste pedagoog: initiatief van het competente kind

Kinderen zijn (elkaars) **eerste pedagoog**.

Ieder kind is **competent**: het heeft een aangeboren drang om zich te ontwikkelen en beschikt over competenties. Jonge kinderen ontwikkelen zich spelenderwijs en doen op ieder moment van de dag kennis en vaardigheden op. Dit doen zij samen met andere kinderen: het leren van elkaar is van grote meerwaarde.

Tweede pedagoog: initiatief van de pedagogisch medewerker

De volwassenen (en pedagogisch medewerkers, ouders, leerkrachten) om het kind heen zijn **tweede pedagoog**.

Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker een hechte band heeft met ieder kind zodat kinderen zich veilig voelen bij de groep. Een kind moet het gevoel hebben dat de pedagogisch medewerker 'er voor hem of haar is', met volle aandacht dichtbij en beschikbaar.

Een veilige omgeving creëren is niet genoeg. Dat geeft rust en zekerheid, maar om zich verder te ontwikkelen heeft een kind ook uitdaging nodig en moeten we de leefwereld van het kind uitbreiden met nieuwe kennis en ervaringen.

Er moet iets te ontdekken zijn: het is aan de pedagogisch medewerker om het kind goed te observeren; wat een kind doet (tijdens zijn spel(activiteiten) en wat een kind nodig heeft. Alleen zo zijn we in staat om optimaal aan te sluiten bij de behoeften van een kind.

Als kinderen in de ogen van de pedagogisch medewerkers minder rijk en betrokken spelen, is het aan de pedagogisch medewerker om het spel te verrijken door aan te sluiten bij de zone van naaste ontwikkeling. Daardoor wordt de betrokkenheid van de kinderen hoger en zal hun spel zich verder ontwikkelen.

De taalontwikkeling speelt een grote rol binnen VVE. Bij de activiteiten (de project-stappen) die tijdens de groepsexploratie worden aangeboden staat iedere keer één ontwikkelingsgebied centraal. Daarnaast is er ook aandacht voor de andere ontwikkelingsgebieden maar deze werken meer ondersteunend. Bij de projectstap waarbij de taalontwikkeling centraal staat hoort een begrippenlijst

van de woorden die de pedagogisch medewerker de kinderen aanleert. Ook is er een lijst om te controleren of deze begrippen werkelijk zijn blijven hangen.

Derde pedagoog: uitdagende en rijke speelleeromgeving

De speelleeromgeving (ruimte, inrichting, materialen) waarin het kind zich bevindt is de *derde pedagoog*. Een rijke en uitdagende speelleeromgeving is essentieel: een dergelijke omgeving nodigt kinderen uit om te spelen, om zelf initiatieven te nemen. De uitgangspunten van onze visie op VVE ondersteunen de pedagogisch medewerkers bij het creëren van een uitdagende speelleeromgeving waarin kinderen spelenderwijs hun motorische, cognitieve, taal-, (voorbereidende) reken-, creatieve en sociaal-emotionele vaardigheden kunnen ontwikkelen. Hoe spelmateriaal en inrichting wordt ingezet bij het creëren van deze uitdagende speelleeromgeving beschrijven we in hoofdstuk 2.8.5.

2.8.3. Volgen ontwikkeling en afgestemd aanbod

Wij volgen ieder kind in zijn of haar ontwikkeling. Ieder kind ontwikkelt zich op eigen tempo en op een eigen wijze. Bij de meeste kinderen is er geen reden tot bezorgdheid, maar soms kunnen er vragen opkomen over het gehoor, het gezichtsvermogen, de motoriek, taal- en spraakontwikkeling, de opvoeding en/of het gedrag. Voor ieder (VVE-) kind wordt in de eerste maanden een handelingsplan opgesteld.

Observatiemethode:

We observeren ieder individueel (VVE) kind jaarlijks met behulp van:

2 tot 3 jaar:

- De observatielijsten CITO (Piramide) en KIIK (Uk&Puk). We kijken hierbij gericht naar de cognitieve, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling;
- (Indien gewenst) de ontwikkelingsobservatie (stap 6) van de Focus-methode; motorische ontwikkeling, ontwikkeling van de intelligentie, spraak- en taalontwikkeling, ontwikkeling van de zelfstandigheid en sociaalemotionele ontwikkeling.

Wanneer: bij 2 jaar en 10 maanden en incidenteel indien we ons zorgen maken over de ontwikkeling van een kind. Indien nodig wordt een plan van aanpak opgesteld.

3 tot 4 jaar:

- De observatielijst peuters CITO (Piramide) en KIIK (Uk&Puk) We kijken hierbij gericht naar de cognitieve, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling;
- De toets; taal- en rekenen voor peuters. De toets wordt enkel en alleen gebruikt om objectief te observeren welke onderdelen een kind wel/niet beheerst, zodat we richtlijnen hebben voor het vervolgaanbod.

Wanneer: bij 3 jaar en 4 maanden en bij 3 jaar en 10 maanden en incidenteel een extra observatie (geen extra toets, daar moet minimaal een half jaar tussen zitten) wanneer we ons zorgen maken over de ontwikkeling van een kind. Indien nodig wordt een plan van aanpak opgesteld.

Afgestemd aanbod:

Voor de kinderen die extra ondersteuning nodig hebben om met de groep mee te komen, zetten we extra 'preteaching' (begeleiding) in.

Voor de kinderen die gemakkelijk informatie oppikken en experimenteren, voegen we juist meer verdieping en uitdaging aan het programma toe.

Zo creëren we voor ieder kind een uitdagende omgeving met diversiteit in het aanbod waarbij we aansluiten bij de zone van de naaste ontwikkeling van het kind en nieuwsgierigheid opwekken.

Preteaching begeleiding

Soms zien we dat een kind moeite heeft met voortgang in een bepaalde ontwikkeling bijvoorbeeld op het gebied van de spraak. Dat kind heeft dan baat bij extra individuele aandacht en begeleiding.

Binnen onze VVE-aanpak is er specifieke aandacht bij de begeleiding en zorg voor de taalontwikkeling in de vorm van extra begeleiding. Taalstimulering en intercultureel werken is van wezenlijk belang voor de integratie van kinderen en hun ouders.

De extra begeleiding houdt in dat een kind, voorafgaand aan de groepsexploratie, een soortgelijke activiteit met de pedagogisch medewerker (bij voorkeur de mentor van het kind) doet. Dit gebeurt altijd vooraf (pre-teaching genoemd). Dit heeft tot doel dat het kind het aanbod al een keer heeft gezien/gehoord en ervaren waardoor het vervolgens beter mee kan doen met de groep en dit het zelfvertrouwen kan verhogen. De extra begeleiding gebeurt bij voorkeur op de groep, zodat het kind niet iedere keer uit de groep gehaald wordt. Werkt dit niet, dan kan er voor gekozen worden om het buiten de groep te doen.

Vervolgens zit de pedagogisch medewerker vlak bij het kind als met de groep de groepsexploratie wordt gedaan, om eventuele ondersteuning aan het kind te geven. Deze extra begeleiding wordt minimaal drie keer per week, maar het liefst vier keer per week, aangeboden.

De volgende kinderen hebben hier baat bij:

- Kinderen die worden doorverwezen vanuit het consultatiebureau aan de hand van, door de gemeente vastgestelde, indicatoren.
- Kinderen die bij het KDV of PO uitvallen op een bepaald ontwikkelingsgebied. Dit uitvallen wordt door de pedagogisch medewerker opgemerkt tijdens het werken en spelen met een kind, door observaties en een eventueel lage toetscore.

Wanneer een kind in aanmerking komt voor extra begeleiding bespreken we dit allereerst met de ouder(s)/verzorger(s) van het kind.

Iedere VVE (pedagogisch) medewerker kan preteaching geven. Hierbij is het van belang om:

- Een sensitieve en responsieve houding aan te nemen (elementen daarvan zijn: het scheppen van een veilig klimaat, beschikbaar zijn voor het kind en ondersteuning bieden);
- De werkelijkheid kunnen presenteren op verschillende representatieniveaus (beginnen met zo concreet mogelijk materiaal en langzaam toewerken naar meer abstracte representaties);
- Een terughoudende opstelling om het competente kind de ruimte te kunnen geven om een activiteit te beginnen of te reageren. De competente houding van een kind stimuleren/ruimte geven;
- Structureren activiteiten passend bij het kind;
- Bij het aanbieden van activiteiten gevarieerd materiaal in te zetten;
- Het leerproces van het kind te ondersteunen met behulp van scaffolding: het kind naar een hoger niveau tillen door hem ondersteuning en begeleiding te bieden bij een activiteit;
- Aan te sluiten bij de zone van de naaste ontwikkeling;

- De activiteiten laten verlopen in een spelmatige sfeer waarbij het kind er plezier uithaalt.

Begeleiding kinderen met ontwikkelingsvoorsprong

We bieden kinderen die heel makkelijk informatie oppikken en graag experimenteren extra verdieping en uitdaging door dieper in te gaan op onderwerpen (bijvoorbeeld door na het kijken van foto's van voorwerpen door te vragen hoe het voorwerp in het echt zou voelen of ruiken).

Externe hulp

Tijdige signalering van een eventuele achterstand of ontwikkelingsstoornis maakt het mogelijk om advies en hulp in te schakelen waardoor de nadelige gevolgen zo beperkt mogelijk blijven.

Mensen die gespecialiseerd zijn in problemen die kunnen optreden bij opgroeiende kinderen, zoals een logopediste, orthopedagoog, kinderfysiotherapeut of consultatiebureau-arts.

Iedere locatie houdt een overzicht bij van de kinderen die extra aandacht en zorg nodig hebben welke een VVE-programma niet kan bieden. In dit overzicht staat tevens de aard van de zorg/extra aandacht omschreven.

Afstemming met ouders

Ouders dragen de primaire verantwoordelijkheid voor hun kind. Wanneer de ouders niets doen met het advies en geen verdere stappen ondernemen of toestemming geven, proberen we te achterhalen wat hiervan de reden is. Een goed contact met en aansluiten bij de betrokkenheid van ouders is van groot belang. We wegen samen met ouders het belang van het kind af en we onderbouwen onze adviezen ten behoeve van een gedegen afweging door ouders om wel of niet de adviezen op te volgen.

Wanneer wij ons grote zorgen maken over de ontwikkeling en ouders hier een andere kijk op blijven houden of wij een vermoeden van kindermishandeling hebben, treedt de meldcode kindermishandeling (WIJS/KwaliteitWijzer/Thema Veilig&Gezond/Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld) in werking.

2.8.4. Ouderbetrokkenheid bij de VVE

Betrokkenheid van ouders heeft een positieve invloed op het leerproces van een kind. Wij vinden het van groot belang om ouders te informeren en te betrekken bij ons aanbod, zodat kinderen in een doorgaande lijn worden gestimuleerd in de ontwikkeling.

Intake en overdracht:

Ouders krijgen aan het begin van een plaatsing op het KDV of de PO tijdens de intake informatie over VVE. Bij het halen en brengen vindt er een overdracht plaats met ouders en worden zij geïnformeerd over bijzonderheden.

Informatie

Daarnaast worden ouders door middel van b.v. informatiebijeenkomsten, ouderavonden mondeling of via andere vormen schriftelijk (b.v. met behulp van ouderfolders, kaartjes of een werkboekjes) over de VVE-activiteiten en gestimuleerd thuis met hun kind te oefenen.

Ouders ontvangen aan het begin van ieder nieuw thema informatie over het thema. De wijze waarop dit gebeurt verschilt per locatie, dit kan b.v. d.m.v. een ouderfolder, een werkboekje, (vertalings)kaartjes of voorleesboekjes. Ook worden ouders gestimuleerd om thuis VVE-activiteiten te doen aan de hand van de (spel)suggesties en te oefenen met taal aan de hand van begrippenlijsten.

Oudergesprekken

Periodiek worden ouders uitgenodigd voor een oudergesprek om de ontwikkeling van het kind (vanuit onze observatiemethode) en eventuele handelingsplannen samen te bespreken.

Wanneer een kind 4 jaar wordt, evalueren we met ouders de tijd bij de opvang, de ontwikkeling die het kind heeft doorgemaakt en bespreken we welke zaken van belang zijn om over te dragen aan de basisschool waar het kind naar toe gaat.

Ouder- en kind activiteiten

Ouders worden gestimuleerd om bij activiteiten waarbij de betrokkenheid van ouders wenselijk is, zoals een spelinloop, aanwezig willen zijn.

Per locatie geven wij op verschillende wijze invulling aan ouderbetrokkenheid. Hoe wij dit doen staat omschreven in het locatiewerkplan.

2.8.5. Inrichting en materiaal: passende speelleeromgeving

Al onze locaties zijn ingericht als een uitdagende speelleeromgeving (zie hoofdstuk 4) passend bij de leeftijd. Door gevarieerde speelplekken aan te bieden kunnen kinderen zich op alle gebieden ontwikkelen.

De verschillende leeftijdsgroepen stellen verschillende eisen aan de indeling en inrichting van de speelleeromgeving. De speelleeromgeving moet alle kinderen zowel uitdaging als veiligheid bieden. We kiezen voor een brede gestructureerde aanpak die tot stand komt en aangepast wordt op basis van de uitkomsten van onze groepsobservaties. De kinderen weten waar ze aan toe zijn, ze kennen de regels, en ze weten dat alle spulletjes een vaste plek in de groepsruimte hebben.

Spel

Spel is erg belangrijk voor zowel de motorische, de cognitieve (onder andere taal- en denkontwikkeling) als de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Er is een vrij en een gericht deel.

Vrij spel

Bij het vrije deel ligt het initiatief bij het kind, dat zelf kiest waarmee het wil spelen.

In het gerichte deel, de projecten, neemt de pedagogisch medewerker het initiatief en sluit hiermee aan bij de zone van naaste ontwikkeling van ieder competent kind. Zo kan van elk moment van de dag een activiteiten moment gemaakt worden.

Gericht spel

Door de inzet van projecten/thema's ontstaat een aanbod voor gericht spel.

De kinderen leren de wereld beter kennen doordat de pedagogisch medewerkers telkens nieuwe thema's, passend bij de kinderen, inbrengen. Er ontstaat samenhang in het aanbod van activiteiten.

Er wordt steeds een aantal op elkaar volgende weken met een specifiek thema gewerkt. De kennis en

ervaring van de kinderen rond dat thema krijgt zo de nodige diepgang. Ouders worden bij ieder thema op de hoogte gesteld van het aanbod en kunnen voortdurend aansluiten door in de thuissituatie over het thema te praten met het kind en eventueel ervaringen toe te voegen. Jonge kinderen leren het beste van activiteiten die aansluiten bij hun belevingswereld en interesses. Daar zijn ze uit zichzelf voor gemotiveerd. Zulke thema's hebben echte betekenis voor hen. Betekenisvol leren vormt het uitgangspunt bij de keuze voor de thema's. De thema's zijn altijd een middel om te komen tot ontwikkeling, wanneer een thema niet aansluit bij de behoeften van een kind, kijkt de pedagogisch medewerker waar de behoefte wel ligt en sluit daarbij aan.

Uk&Puk

De thema's binnen het VVE-programma Uk&Puk sluiten aan bij de belevingswereld van jonge kinderen. De activiteiten zijn gevarieerd: spel, spel in een themahoek, ontdekken, knutselen, voorlezen, kring, expressie, bewegen, tijdens verzorgingsmomenten. De activiteiten passen in het gebruikelijke dagritme van de kinderopvang.

Consequent zijn er aanwijzingen op maat voor elke leeftijdsgroep.

De activiteiten zijn bedoeld om de totale, brede ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

De activiteiten vinden plaats in bestaande situaties binnen het kindercentrum, bijvoorbeeld tijdens de verzorging, de kring en het spelen.

Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers bij het uitvoeren van de activiteiten aansluiten bij het kind.

De eigen inbreng van het kind is een essentieel onderdeel in elke activiteit.

Er worden tips gegeven voor de inrichting van de speelleeromgeving en het inzetten van materiaal.

Kinderen ontwikkelen zich op een speelse manier en de pop Puk helpt daarbij. Puk is het vriendje van de kinderen. Hij biedt troost en is een maatje bij wie de kinderen zich veilig voelen.

Piramide

De Piramide-projecten zorgen voor samenhang in het aanbod van activiteiten. De pedagogisch medewerker neemt hierbij het initiatief, met inachtneming van de behoeften van de kinderen. Zo creëren ze kansen voor de kinderen om inspirerende en uitdagende activiteiten uit te voeren. Hierbij geldt: 'niets moet, alles mag'. Iedere maand staat een project met een ander thema centraal, zoals zomerkriebels of herfst. Betekenisvol leren vormt het uitgangspunt. Jonge kinderen leren het beste van activiteiten die aansluiten bij hun belevingswereld en interesses.

We houden hierbij rekening met de verschillende leeftijden in de groep.

Ieder project duurt ongeveer vier weken. Het werken aan projecten gebeurt in vier fasen (projectstappen):

- Oriënteren (*kennis laten maken met het onderwerp*)
- Demonstreren (*concrete voorbeelden*)
- Verbreden (*overeenkomsten, verschillen, eigen ervaringen van het kind*)
- Verdiepen (*het geleerde toepassen in nieuwe situaties*)

Elke periode is er een thema aan de beurt, waaromheen de activiteiten opgezet zullen worden. De groepsruimte wordt ingericht met spullen en materialen die betrekking hebben op het thema. Op alle speelplekken komen materialen, voorwerpen en spullen te staan, waardoor het kind geprikkeld wordt en uitgedaagd wordt om te gaan spelen. Ook wordt er een ontdektafel gemaakt, hierop staan spullen die het kind als het ware uitnodigen om na te denken over het onderwerp of aanleiding geven

tot spelen. Als pedagogisch medewerker reik je dingen aan, stimuleer je de kinderen, totdat ze uiteindelijk zelfstandig verder kunnen

2.8.6. Samenwerking met het basisonderwijs

We zorgen voor een doorgaande lijn tussen voor- (Eigen&Wijzer) en vroegschool (basisschool) door middel van (VVE-)coördinatie tussen beide, een afgestemd aanbod en (indien mogelijk en nodig) een warme overdracht. We maken afspraken met iedere gemeente waarin Eigen&Wijzer een VVE-aanbod heeft en deze leggen we vast in een convenant.

We zorgen voor een afgestemd aanbod, pedagogisch klimaat, educatief handelen, ouderbeleid en interne begeleiding en zorg tussen Eigen&Wijzer en basisscholen.

We werken per gemeente met een gemeentebreed vastgesteld overdrachtsformulier (WIJS / KwaliteitWijzer / Formulieren / overdracht basisschool). Indien mogelijk en bij bijzonderheden organiseren we een warme overdracht.

Binnen de IKC's vindt er altijd een warme overdracht plaats.

Doel van de overdracht is om middels het overdragen van informatie de doorgaande lijn in de ontwikkeling van kinderen te bevorderen. Dit wordt bereikt door eventuele problemen van individuele peuters in een vroeg stadium te signaleren, te registreren, te bespreken met ouders en te melden bij de overgang naar het basisonderwijs.

Deel 3 | Ouders

3.1. Ouderbetrokkenheid

Samenwerking met ouders(/verzorgers) is een voorwaarde om goede opvang te kunnen bieden. Ouders die hun kind(eren) naar ons toe brengen, geven een stuk van de verzorging, ontwikkeling en de opvoeding van hun kind(eren) uit handen. Voor ouders is het, naast een goede verzorging en een veilige omgeving, belangrijk dat hun kind het naar zijn zin heeft, zich thuis voelt, kan ontwikkelen en met plezier naar de groep gaat. Het is belangrijk dat ouders zich kunnen vinden in de wijze waarop onze pedagogisch medewerkers omgaan met het kind. En dat de sfeer waarin zij hun kind achterlaten en weer op komen halen, aansluit bij wat zij zelf als prettig, veilig en professioneel ervaren.

Wij geven vorm aan de samenwerking met ouders door voldoende tijd en aandacht te besteden aan goede overdrachtmomenten, het organiseren van oudergesprekken, ouderbetrokkenheid te stimuleren en door opvoedondersteuning aan te bieden. We tonen respect voor culturele diversiteit en verschillen in achtergronden van de gezinnen waarin de kinderen opgroeien.

3.1.1. Overdracht

Een goede wederzijdse overdracht waarin helder wordt gecommuniceerd is belangrijk. Door deze overdracht hebben zowel de ouder als de pedagogisch medewerker gelegenheid zo goed mogelijk in te spelen op het gedrag en welzijn van het kind. Dergelijke contactmomenten dragen tevens bij aan het opbouwen van een vertrouwensband tussen beide.

Het werk van de pedagogisch medewerker bestaat uit verzorging (verschonen, eten en drinken, slapen) en begeleiden van ontwikkeling (van de ontwikkeling op sociaal-emotioneel, verstandelijk, lichamelijk gebied) en de morele ontwikkeling, (het bijbrengen van normen en waarden) van het kind.

Onze pedagogisch medewerkers dragen er zorg voor dat beide aspecten van het werk in de overdracht naar de ouders aan de orde komen en nemen hiertoe naar de ouders het initiatief. In het contact met de ouder streven we naar een open en eerlijke communicatie. Met privacygevoelige informatie wordt integer omgegaan en deze wordt verwerkt volgens de wettelijke richtlijnen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dit betekent dat wanneer we bepaalde gevoelige informatie willen doorgeven aan personen buiten onze organisatie, dit altijd met de betreffende ouders wordt overlegd. De pedagogisch medewerker verschaft in de overdracht geen informatie over andere ouders en andermans kinderen.

Wanneer het kind wordt gebracht besteden we, afhankelijk van de situatie, samen met ouders aandacht aan: hoe het kind zich voelt; eventuele bijzonderheden in de ontwikkeling of het eet- en slaappatroon; bijzondere activiteiten of gebeurtenissen in de thuissituatie, hoe het met de ouder gaat, bij ziekte; informatie over medicatie; wie het kind hoe laat weer komt halen, etc.

Wanneer het kind gehaald wordt besteden we, afhankelijk van de situatie, aandacht aan: de stemming van het kind; het spelgedrag (met wie het heeft het kind gespeeld, met welk spelmateriaal); opvallend gedrag en hoe de pedagogisch medewerker daar op gereageerd heeft; bijzonderheden in de ontwikkeling (nieuw woordje, zelf opruimen); informatie over het eten en slapen en in geval van de buitenschoolse opvang informatie vanuit school of informatie vanuit het gesprek met een kind waarvan een kind ook aangeeft dat het leuk/goed is om te delen met ouders.

3.1.2. Oudergesprekken

Intakegesprek:

Wanneer een kind start bij een nieuwe groep worden ouders uitgenodigd voor een intakegesprek. Doel van het gesprek is dat de pedagogisch medewerker en de ouder elkaar kunnen leren kennen, elkaar wederzijds kunnen adviseren en informeren en heldere en realistische afspraken met elkaar kunnen maken.

Voortgangsgesprekken

Iedere ouder wordt periodiek uitgenodigd voor een 15-minutengesprek waarin we ouders op de hoogte brengen van de ontwikkelingen van hun kind. Dit doen we aan de hand van de ontwikkeling- en welbevinden observaties (*zie 2.4. observeren, signaleren en doorverwijzen*).

Op verzoek kunnen ouders of pedagogisch medewerkers indien noodzakelijk of wenselijk altijd een persoonlijk gesprek met elkaar aangaan.

3.1.3. Ouderparticipatie

Wij vinden het belangrijk om ouders te betrekken bij wat er speelt op de groep van hun eigen kind en binnen onze organisatie. Ouders kunnen lid worden van de oudercommissie welke formele zeggenschap heeft. Wij informeren ouders regelmatig over belangrijke zaken via informatieborden op de locaties, de website, mailings, social media en nieuwsbrieven.

Zie verder: [WIJS / KwaliteitWijzer / Ouders / Ouderbeleid](#).

Verder organiseren wij:

Ouderavonden

Iedere locatie organiseert eens per jaar een ouderavond waarin aandacht wordt besteed aan een bepaald thema m.b.t. opgroeien/opvoeden of aan beleidsmatige zaken of ontwikkelingen binnen de organisatie.

Tijdens deze avonden worden ouders ook in de gelegenheid gesteld om met elkaar van gedachten te wisselen, een kijkje te nemen op de groep en om persoonlijk met de pedagogisch medewerkers en/of de leidinggevende te spreken. Ook de oudercommissie is bij deze avonden aanwezig om eventueel informatie te geven.

Inloopmomenten

Sommige locaties organiseren gedurende een aantal keer per jaar inloopmomenten.

Koffieochtenden

In sommige regio's en locaties vinden er koffie-ochtenden plaats.

3.1.4 Opvoedingsondersteuning

Wij bieden professionele opvoedingsondersteuning aan ouders. Ouders kunnen onze pedagogisch medewerkers altijd benaderen met vragen of situaties waarover zij graag van gedachten willen wisselen, zodat zij ouders kunnen adviseren en ondersteunen waar nodig. Bij de IKC's is vaak ook de IB'er en soms ook een externe opvoedkundige (van het wijkteam of ouder-kind team) een aantal uren per week fysiek aanwezig om opvoedkundige vragen te beantwoorden.

Doorverwijzen

Wanneer Eigen&Wijzer ouders onvoldoende kan helpen, omdat hun hulpvraag meer deskundigheid vraagt dan Eigen&Wijzer kan bieden, worden ouders doorverwezen naar instanties of personen die hen verder kunnen helpen of meer intensieve begeleiding kunnen bieden door voort te bouwen op wat ouders inmiddels al hebben gedaan. Zo nodig en indien ouders dit prettig vinden, organiseren we een warme overdracht waarbij de mentor aansluit (en eventueel de leerkracht of ib'er in geval van een IKC) bij een eerste gesprek met de instantie of persoon waarnaar is doorverwezen (*zie: 4.2.2. Zorg&Welzijn*).

Kinderen met een ontwikkelingsachterstand of -stoornis (passende kinderopvang)

Soms is er een kind op de groep die extra aandacht en zorg nodig heeft. Bijvoorbeeld omdat er sprake is van een ontwikkelingsstoornis of -achterstand. Met de juiste adviezen, begeleiding en ondersteuning kijken wij of wij het kind en zijn of haar ouders voldoende kunnen bieden. Indien nodig en mogelijk schakelen we, altijd in overleg met ouders, hulp van buitenaf in om het kind, de ouders en de pedagogisch medewerkers extra te begeleiden (*zie 4.2.2 Zorg & Welzijn*).

Huiswerkbegeleiding

Basisschoolkinderen kunnen extra ondersteuning krijgen bij het maken van hun huiswerk in de vorm van huiswerkbegeleiding.

3.2. Kennismaken en wennen

Wanneer een kind start bij een groep of overgaat naar een andere groep is het belangrijk dat het kind, de ouders en de pedagogisch medewerkers aan elkaar en de nieuwe omgeving kunnen wennen. We zorgen altijd dat de wenperiode gefaseerd verloopt met duidelijke momenten waarop we evalueren en overleggen met ouders.

Wennen is altijd maatwerk. In beginsel hanteren we hierbij een aantal standaard wennmomenten (zoals hieronder beschreven) maar indien nodig kan hiervan afgeweken worden.

We laten kinderen bij voorkeur wennen (afhankelijk van het aantal opvangdagen) twee weken voor het kind officieel bij de groep start. Wenafspraken maken we in overleg met ouders. Tijdens het wennen is het belangrijk dat ouders altijd beschikbaar zijn om het kind direct op te halen (of op te laten halen) indien het wennen niet goed verloopt.

Bij de overgang van een bestaande plaatsing naar een andere (stam)groep binnen de huidige locatie geldt dat een kind tijdens de wenperiode minimaal één keer gaat wennen op de nieuwe groep. Dit geldt ook voor kinderen die tijdelijk (voor een wat langere periode) in een andere stamgroep geplaatst worden. Het kind draait dan tijdens de huidige opvanguren mee bij de nieuwe groep. Wanneer dit naar wens verloopt kan het kind definitief overgeplaatst worden.

Voor flexibele- plaatsingen of plaatsingen op basis van een vakantiepakket geldt dat er minimaal één dagdeel gewend wordt. Hierbij wordt in overleg met ouders gekeken naar wat passend is voor het kind.

Wennen voor de ingangsdatum van de plaatsing

Indien er niet voldaan wordt aan de volgende 3 voorwaarden, kan kosteloos wennen voor de ingangsdatum niet plaatsvinden:

- De plaatsingsovereenkomst is getekend en retour ontvangen;
- Er is een kindplaats beschikbaar en;
- De beroepskrachtratio wordt nageleefd.

Opvang vindt altijd plaats op basis van een schriftelijke plaatsingsovereenkomst tussen ons en de ouder. Dit betekent dat het wennen altijd plaatsvindt binnen de periode uit de plaatsingsovereenkomst en niet daarbuiten. Aan de plaatsingsovereenkomst met ouders is daarom toegevoegd dat vanaf het moment dat er wordt gewend voor de ingangsdatum, de plaatsingsovereenkomst van kracht is met alle voorwaarden. Hiermee voldoet ons wenbeleid aan alle wettelijke eisen.

Kosteloos wennen kan dus alleen voor de ingangsdatum.

Indien het kind kosteloos komt wennen vóór de daadwerkelijke ingangsdatum van de plaatsingsovereenkomst, zijn de plaatsingsovereenkomst en de bepalingen van toepassing zoals opgenomen in de contractvoorwaarden, de algemene voorwaarden voor kinderopvang, de betalingsregeling en de huisregels van de betreffende locatie.

Beroepskrachtratio tijdens het wennen

Wennen mag niet boventallig plaatsvinden. Daarom letten we er bij het maken van wenafspraken altijd op of de beroepskracht-kindratio niet overschreden wordt.

Wanneer een kind gaat wennen bij een andere groep binnen dezelfde locatie mag dit kind extra/boventallig komen, mits het kind wat betreft de BKR nog terug te voeren valt bij de groep waar het vandaan komt. We zorgen er altijd voor dat de BKR op de huidige groep kloppend is en blijft tijdens het wennen op de nieuwe groep, zodat het kind wanneer het nodig is altijd eerder kan terugkeren naar de huidige groep.

Baby's/dreumesen/peuters (0 tot 4 jaar)

Er vinden, afhankelijk van hoe het gaat, drie wenmomenten plaats. De eerste keer bijvoorbeeld 1,5 uur; de tweede keer 2 uur en de derde keer een dagdeel, waarin het kind in ieder geval mee-eet en bij voorkeur slaapt bij de locatie.

Wanneer een kind naar twee verschillende locaties of stam-/basisgroepen gaat, zal er bij beide groepen een wenprocedure plaatsvinden op basis van bovenstaande richtlijnen.

Peuters (2 tot 4 jaar)

Er vinden, afhankelijk van hoe het gaat, twee of drie wenmomenten plaats. De eerste keer bijvoorbeeld 1 uur en de tweede en derde keer 2 à 3 uur, waarin het kind in ieder geval mee-eet.

Wanneer een kind naar twee verschillende locaties of stamgroepen gaat, zal er op beide groepen een wenprocedure plaatsvinden op basis van bovenstaande richtlijnen.

Basisschoolkinderen (4 tot 13 jaar)

Er vinden, afhankelijk van hoe het gaat, twee wenmomenten plaats. De eerste keer wordt het kind door de ouders gebracht en blijft het kind ongeveer 2 uur. Indien dit naar wens verloopt, zal het kind de tweede keer door de pedagogisch medewerkers uit school worden meegenomen en na ongeveer 2 uur door ouders opgehaald worden.

Wanneer een kind naar twee verschillende locaties gaat, zullen er 3 wenmomenten zijn.

De eerste 2 wenmomenten volgens bovenstaande richtlijnen en vervolgens zal in overleg met de ouders afgesproken worden of het wenmoment op de 2^e locatie bestaat uit het brengen en halen door ouders, of het door de pedagogisch medewerker ophalen uit school. Wanneer het 1^e wenmoment goed verloopt, kan in overleg met de ouders worden besloten het 2^e wenmoment al op de 2^e groep te laten plaatsvinden.

Samenwerking met ouders

Wenafspraken worden door de pedagogisch medewerkers in overleg gemaakt met ouders en schriftelijk vastgelegd op formulier wenafspraken. Zie ook: WIJS / KwaliteitWijzer / Ouders / Plaatsingsbeleid

3.3. Begroeten en afscheid nemen

Baby's/dreumesen/peuters (0 tot 4 jaar)

Bij binnenkomst verwelkomen we het kind en de ouders en maken tijd voor een overdracht (zie hoofdstuk 4.1). Wanneer de ouder vertrekt helpen we het kind bij het afscheid nemen. Dit verloopt bij ieder kind anders. We besteden hierbij aandacht aan afscheidsrituelen, we bieden emotionele steun, zwaaien samen naar papa/mama en geven hen inzicht in wat er gebeurt/ gebeuren gaat (het dagritme). Een eigen knuffel kan troost of afleiding bieden. We geven het kind vervolgens de gelegenheid om zelf te kiezen voor een activiteit en/of samen te spelen met andere kinderen.

Wanneer ouders het kind komen halen, wordt het ontvangen door de pedagogisch medewerkers en vindt er een overdracht plaats (zie hoofdstuk 4.2.). Vooral bij de baby's en dreumesen zijn het uitwisselen van details over eet- en slaapgedrag belangrijk. Details hierover worden gedurende de dag door genoteerd op een zichtbare lijst of bord op de groep. Tenslotte nemen we afscheid van het kind en de ouder.

Basisschoolkinderen (4 tot 13 jaar)

Ook voor de kinderen in de basisschoolleeftijd geldt dat we bij binnenkomst het kind en de ouders (in geval van schoolvrije dagen) verwelkomen en tijd maken tijd voor een overdracht (zie hoofdstuk 4.1). Voor de jongere kinderen geldt dat we het kind (indien nog nodig) begeleiden bij het afscheid nemen. Dit verloopt bij ieder kind anders. Indien nog nodig geven we het kind vervolgens de gelegenheid om zelf te kiezen voor een activiteit en/of samen te spelen met andere kinderen.

Wanneer ouders het kind komen halen, wordt het ontvangen door de pedagogisch medewerkers en vindt er een overdracht plaats (zie hoofdstuk 4.2.). Tenslotte nemen we afscheid van het kind en de ouder.

Meer informatie over het ophalen door derden en het halen/brengen van kinderen van en naar school zie: [WIJS / KwaliteitWijzer / Veilig & Gezond / Vervoer en uitstapjes](#)

Deel 4 | Ruimte

4.1. Stam/basisgroep

Veilige en vertrouwde basis

We bieden ieder kind bij Eigen&Wijzer een veilige basis door het op te vangen in een eigen vaste groep. Bij het kinderdagverblijf en bij de peuteropvang noemen we deze groep de *stamgroep* en bij de buitenschoolse opvang de *basisgroep*. We zorgen ervoor dat alle groepen veilig en hygiënisch zijn en worden begeleid door vaste pedagogisch medewerkers.

Zie: [WIJS / KwaliteitWijzer / Veilig & Gezond](#)

Verticale en horizontale groepen

We werken met verticale en horizontale groepen. Een horizontale groep is een groep waarin kinderen van ongeveer dezelfde leeftijden verblijven. Bij onze kinderdagverblijven zijn dit groepen met kinderen in de leeftijd van 0 tot 1 jaar (babygroep), 1 tot 2 jaar (dreumesgroep), 0 tot 2 jaar (baby- en dreumesgroep) en 2 tot 4 jaar, 2 tot 3 jaar en 3 tot 4 jaar (peutergroep).

Bij onze peuteropvang-locaties zijn dit groepen met kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar. Een verticale groep is een groep waarin kinderen van verschillende leeftijden verblijven. Bij onze kinderdagverblijven zijn dit groepen met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar.

Bij de buitenschoolse opvang zijn de basisgroepen, groepen met maximaal 30 kinderen. Als een locatie meer dan 30 kindplaatsen heeft, zijn er meerdere basisgroepen en worden kinderen naargelang ontwikkelingsfase, interesse, talent en/of individuele behoeften ingedeeld in een basisgroep. De stabiliteit van de opvang wordt gewaarborgd door op locatie een team van vertrouwde pedagogisch medewerkers in te zetten. De mentor van het kind kent het kind goed en volgt het welbevinden en de (talent)ontwikkeling van het kind. De mentor wordt hierbij ondersteund door diens collega's op de groep, de leidinggevende, team Kwaliteit&Opleiden en in het bijzonder door pedagogisch coaches. Het kindvolgsysteem GA ondersteunt de mentor in het volgen van het

welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Hierdoor weet de mentor goed wat het kind nodig heeft om zich veilig en prettig te voelen in de basisgroep.

Zie: *WIJS / KwaliteitWijzer / Pedagogiek / Bijlagen / Voor/nadelen en aandachtspunten bij het werken met horizontale- en verticale groepen.*

Ritme van de groep

Bij de babygroepen hanteren we geen vast ritme maar volgen we de baby in zijn of haar ontwikkelbehoefte. Voor de overige groepen geldt dat wij in de basis werken met een vast dagritme, maar dat hier van afgeweken wordt als dit beter aansluit bij de ontwikkelbehoefte van een kind of de groep op dat moment.

Hoe we hier verder invulling aan geven hebben we per locatie uitgewerkt in het locatiewerkplan.

Verlaten van de groep

Bij de dag- en peuteropvang heeft iedere stamgroep een vaste stamgroepsruimte.

Bij de buitenschoolse opvang is er geen sprake van een vaste basisgroepsruimte.

Gedurende de dag kunnen kinderen op bepaalde momenten, zoals bij gezamenlijk buitenspelen, meedoen aan een activiteit of in het kader van het open-deuren beleid (zie hoofdstuk 3.1.3.) tijdelijk hun groep en in het geval van de dagopvang, hun groepsruimte, verlaten. Vanuit onze kindvolgende benadering mogen kinderen buiten de vaste groepsmomenten altijd buiten spelen. Hiermee sluiten we aan bij de behoeften van de kinderen. We zorgen ervoor dat er altijd een pedagogisch medewerker beschikbaar is.

Welke momenten dit zijn hebben we per locatie vastgelegd in het locatiespecifieke werkplan.

Opvang in andere groep op dezelfde LRK-locatie

Het kan voorkomen dat een kind bij afname van flexibele- of vakantieopvang, opvang gedurende een extra (dag)deel of bij uitbreiding van het contract met een dag(deel), in een andere stam- of basisgroep op dezelfde locatie wordt opgevangen. We streven er altijd naar om ieder kind in de eigen vertrouwde vaste groep te plaatsen. Indien hier geen plaats beschikbaar is, geven we ouders de keuze om gebruik te maken van opvang in een andere vaste groep bij dezelfde locatie. Door middel van het open deuren beleid (zie hoofdstuk 3.1.3) wordt er naar gestreefd om alle pedagogisch medewerkers die werkzaam zijn bij de locatie bekende gezichten voor alle kinderen te laten zijn. Dit voorkomt dat de kinderen bij (tijdelijke) plaatsing in een andere groep te maken krijgen met onbekende pedagogisch medewerkers.

Opvang op een andere LRK-locatie

Wanneer opvang alleen plaats kan vinden in een andere groep op een andere locatie, geven wij ouders de keuze hier gebruik van te maken.

We streven er bij de dagopvang altijd naar het kind direct over te plaatsen naar de eigen vaste stamgroep zodra daar plaats beschikbaar is.

Bij de BSO kan een tijdelijke of structurele plaatsing op een andere locatie een bewuste keuze zijn, vanuit het kind of de ouder/verzorger. Het kan ook een voorstel zijn vanuit de mentor van het kind. Het locatieoverstijgend opvangen kan van toegevoegde waarde zijn voor de ontwikkeling van het kind, omdat een activiteitenprogramma (op schoolvrije dagen) van een andere locatie beter aansluit. Sommige locaties zijn thema locaties waar gericht activiteiten binnen een bepaald thema

georganiseerd worden. Kinderen kunnen interesse hebben in meerdere thema's en door het locatieoverstijgend opvangen kunnen we voldoen aan de behoeften van de kinderen.

Als een kind reeds opgevangen wordt op een van onze locaties en de keuze voor opvang op een andere locatie wordt overwogen, zal de mentor het gesprek aangaan met de ouder/verzorger. Voorafgaand aan de plaatsing wordt de mogelijkheid geboden voor het kind en de ouder/verzorger om kennis te maken met de locatie, dusdanig dat het opvangen verantwoord gebeurt en het kind zich ook sociaal-emotioneel veilig voelt op de andere locatie. Een kind krijgt hierbij twee mentoren die beide het welbevinden en de behoeften van het kind kunnen volgen. In het kindvolgsysteem GA zien beide mentoren elkaars input en kunnen overleggen als er aandachtspunten zijn betreffende de ontwikkeling van het kind of twijfels zijn over het welbevinden van het kind.

Het kan ook voorkomen dat locatieoverstijgend opvangen een hele groep betreft. In schoolvrije weken komt het voor dat groepen klein zijn. Door groepen samen te voegen, krijgt ieder kind een leeftijdsgericht aanbod vanuit het activiteitenprogramma. Als er pedagogisch medewerkers van de locatie meegaan, zijn zij op de hoogte van het locatie specifieke werkplan en het V&G beleid van de ontvangende locatie.

De locaties waar locatieoverstijgend opvang kan plaatsvinden en de toewijzing aan de basisgroep op de andere locatie, worden gespecificeerd in het locatie specifieke werkplan.

Vastleggen afspraken

Opvang op dezelfde LRK-locatie

KDV en BSO

Een plaatsing in een 2de stam- of basisgroep op dezelfde LRK-locatie kan met vooraf gegeven schriftelijke toestemming van de ouder/verzorger. Deze opvang duurt nooit langer dan de overeengekomen periode tussen ouder/verzorger en Eigen&Wijzer.

Opvang op een andere LRK-locatie

KDV

Een plaatsing in een 2de stamgroep op een andere LRK-locatie wordt vastgelegd in een addendum op de plaatsingsovereenkomst. Deze opvang duurt nooit langer dan de overeengekomen periode tussen ouder/verzorger en Eigen&Wijzer. Bij opzegging/aflopen van de plaatsingsovereenkomst vervalt ook het addendum.

BSO (schooldagen)

Een plaatsing in een 2de basisgroep op een andere LRK-locatie tijdens schooldagen wordt vastgelegd in een addendum op de plaatsingsovereenkomst. Deze opvang duurt nooit langer dan de overeengekomen periode tussen ouder/verzorger en Eigen&Wijzer. Bij opzegging/aflopen van de plaatsingsovereenkomst vervalt ook het addendum.

BSO (schoolvrije dagen)

Een structurele plaatsing in een 2de basisgroep op een andere LRK-locatie tijdens schoolvrije dagen is vastgelegd in het pedagogisch beleid en het locatiespecifieke werkplan. Een incidentele plaatsing in een 2de basisgroep op een andere LRK-locatie tijdens schoolvrije dagen wordt vastgelegd in een addendum op de plaatsingsovereenkomst (zie *BSO (schooldagen)*).

Zie ook: [WIJS / KwaliteitWijzer / Ouders / Plaatsingsbeleid](#)

Samenvoeging groepen

In bepaalde situaties voegen we de vaste stam- of basisgroepen op dezelfde LRK-locatie (tijdelijk) samen. Bijvoorbeeld aan het begin en/of het einde van de dag, in de vakantieperiode, op rustige dagen, bij ziekte van een pedagogisch medewerker of bij een gezamenlijke activiteit op de groep. Hierbij zorgen we er altijd voor dat ieder kind zich veilig en prettig voelt, doordat ieder kind gekoppeld blijft aan een vaste vertrouwde pedagogisch medewerker.

Uitzondering hierop vormt de situatie waarbij één vaste pedagogisch medewerker vakantie heeft en de andere vaste pedagogisch medewerker onverhoopt ziek wordt. De ouders van deze kinderen geven van tevoren schriftelijke toestemming voor het samenvoegen van groepen.

Open-deuren beleid

Bij onze locaties wordt gewerkt met een open deurenbeleid. Dit is een pedagogische methode waarbij kinderen op specifieke afgesproken momenten de gelegenheid krijgen om buiten de eigen groepsruimte met kinderen van andere groepen te spelen. Zo kunnen zij de omgeving buiten hun eigen groepsruimte verkennen en geven we hen meer exploratieruimte en keuzemogelijkheden. Ook biedt het meer mogelijkheden om activiteiten te organiseren die aansluiten bij de interesses en mogelijkheden van de kinderen. In alle ruimtes waar de kinderen spelen houden we toezicht. Per locatie wordt bekeken op welke momenten er binnen de dagstructuur invulling wordt gegeven aan het open deurenbeleid.

Om het werken met het open deuren beleid kwalitatief te bewaken zorgen we er altijd voor dat:

- Er een goede voorbereiding van het dag- en weekprogramma is;
- Er sluitende afspraken zijn gemaakt over het toezicht op de kinderen: we houden een vinger aan de pols, zien toe op de fysieke veiligheid en het emotionele welbevinden van ieder kind;
- We de kinderen laten wennen aan alle ruimtes en hen zeker in het begin letterlijk over de drempel begeleiden naar de nieuwe speelruimtes of de speciale activiteiten in het gebouw;
- We te allen tijde zorgen voor begeleiding in de ruimtes waar kinderen spelen;
- We ouders informeren zodat zij weten wat hun kind heeft gedaan tijdens de opvang;
- De beroepskracht-kind--ratio op groepsniveau kloppend blijft;
- De maximale grootte van de groepen op stam/basisgroep niveau niet overschreden wordt. Wanneer er op de BSO groepen groter dan 30 kinderen ontstaan, omschrijven we concreet in het locatiebeleid hoe we hiermee omgaan.

Vaste medewerkers (vaste gezichten)

Voor de stabiliteit van de kinderdagopvang (inclusief peuteropvang) is het vaste gezichten criterium opgesteld. Een vaste pedagogisch medewerker biedt emotionele veiligheid aan het kind. Als het kind aanwezig is, werkt er die dag minimaal één vast gezicht van het kind op de groep.

Elk kind tot één jaar krijgt maximaal twee (of drie als er vanwege de grootte van de stamgroep gewerkt wordt met drie of meer beroepskrachten) vaste medewerkers toegewezen. Elk kind van één jaar of ouder maximaal drie (of vier als er vanwege de grootte van de stamgroep gewerkt wordt met drie of meer beroepskrachten) vaste medewerkers. Als het kind aanwezig is, is minstens één van deze vaste medewerkers ook aanwezig.

Het kan voorkomen dat er geen vaste beroepskracht voor een kind aanwezig is onder de volgende voorwaarden:

- er zijn maximaal drie vaste beroepskrachten aan het kind toegewezen

- de vaste beroepskracht is afwezig voor een aansluitende periode korter dan vier weken in verband met ziekte, vakantie of verlof
- de andere vaste beroepskrachten zijn benaderd, zonder resultaat

In de situatie dat er geen vaste medewerker aanwezig is voor het kind wordt een vertrouwde medewerker ingezet. Hierbij worden medewerkers in de volgende volgorde benaderd: vertrouwde pedagogisch medewerker van de groep, vertrouwde pedagogisch medewerker in opleiding van de groep, de locatieverantwoordelijke, een pedagogisch medewerker van een andere groep op dezelfde locatie. Mochten zij, in deze volgorde, niet beschikbaar zijn, wordt een vertrouwde medewerker van een andere locatie of een vertrouwde uitzendkracht ingezet. Door het aanhouden van deze volgorde, voorkomen we vele wisselingen en borgen daarmee de emotionele veiligheid van het kind.

Daarnaast zetten we waar mogelijk ook de vertrouwde beroepskracht in opleiding (die niet ingezet mag worden als vast gezicht) in op de groep. Dit is niet de vervanger van een vaste beroepskracht, maar is wel een vertrouwd gezicht voor de kinderen. Deze vertrouwde beroepskracht in opleiding kent de kinderen en ouders en kan zorgen voor emotionele veiligheid en geborgenheid in de groep.

Alle kindspecifieke informatie wordt vastgelegd in de kindnotities van KidsKonnnect. Deze informatie is beschikbaar voor alle pedagogisch medewerkers op de groep, zodat stabiliteit en de vertrouwde structuur aan het kind wordt geboden.

4.2. Speelleeromgeving

We creëren op iedere groep een optimale speelleeromgeving door een gevarieerd activiteiten aanbod aan te bieden en de (binnen- en buiten) ruimte zorgvuldig in te richten en te voorzien van passende (spel)materialen.

We zorgen er voor dat alle ontwikkelingsgebieden (motorisch, cognitief, sociaal-emotioneel, taal, creativiteit) voldoende aan bod komen zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Goed observeren helpt ons daarbij. We doen dit dagelijks door goed te observeren en ons handelen en de speelleeromgeving te ordenen of aan te passen. Ook kijken we op een aantal vaste momenten per jaar met behulp van (beoordelings)instrumenten (zie hoofdstuk 1.6) naar de speelleeromgeving en verbeteren we de omgeving waar nodig.

Omdat iedere leeftijdsgroep andere behoeftes heeft, streven we zoveel mogelijk naar horizontale groepen zodat de speelleeromgeving optimaal kan worden afgestemd op de leeftijd van de kinderen.

Activiteiten-aanbod

Door een divers en uitdagend activiteiten aanbod op iedere groep aan te bieden, faciliteren we *het competente kind*, die van nature een behoefte heeft om te leren en zich te ontwikkelen vanuit een innerlijke drijfveer.

We bieden ieder kind de mogelijkheid om middels dit activiteiten aanbod zoveel mogelijk zelf te ontdekken en op basis van eigen onderzoek iets te leren. Zo *onderzoeken en ontdekken* kinderen spelenderwijs waar ze goed in zijn en plezier aan beleven.

Baby's/dreumesen/peuters (0 tot 4 jaar)

Bij de kinderen van 0 tot 4 jaar bij de dagopvanggroepen doen we dit met behulp van onze visie op de inrichting van de ruimte. De ruimte is zo ingericht en wordt door de dag heen steeds weer zo ingericht dat het aansluit bij de behoeftes van de kinderen als het gaat om de speelleeromgeving. De ruimte, en dus de inrichting die past bij de ontwikkelprocessen van de kinderen, is de derde pedagoog. Ondersteunend daarbij is de VVE-methode waarbij we aan de hand van projecten alle ontwikkelgebieden aan bod laten komen. De VVE-projecten zorgen voor samenhang in het aanbod van activiteiten. De pedagogisch medewerker neemt hierbij het initiatief, met inachtneming van de behoeftes van de kinderen. Zo creëren ze kansen voor de kinderen om inspirerende en uitdagende activiteiten uit te voeren.

Hierbij geldt: 'niets moet, alles mag'. Iedere maand staat een project met een ander thema centraal, zoals zomer of herfst. Betekenisvol leren vormt het uitgangspunt. Jonge kinderen leren het beste van activiteiten die aansluiten bij hun belevingswereld en interesses.

We houden hierbij rekening met de verschillende leeftijden in de groep.

Basisschoolkinderen (4 tot 13 jaar)

Bij de kinderen van 4 tot 13 jaar bij de buitenschoolse opvanggroepen organiseren we een grote diversiteit aan activiteiten waarin alle interesse/ontwikkelingsgebieden aan bod komen. We stellen ons activiteitsaanbod samen op aan de hand van gesprekken met de kinderen (kinderparticipatie), de portfolio's die de kinderen zelf samenstellen (zie hoofdstuk ?) en de kind- en groepsobservaties Welbevinden (zie hoofdstuk 1.7). Het boek 'betekenisvol werken in de BSO' gebruiken we hierbij als hulpmiddel. De activiteiten worden zo mogelijk herhaald aangeboden op wisselende dagen zodat ieder kind in de gelegenheid wordt gesteld deel te nemen. Voor de buitenschoolse opvang tijdens de schoolvakanties wordt er een speciaal activiteitenprogramma samengesteld. Sommige IKC-locaties organiseren een speciaal activiteiten-aanbod in samenwerking met school waaraan ook kinderen die de buitenschoolse opvang niet bezoeken mogen deelnemen.

Sommige buitenschoolse opvanglocaties hebben een specifiek thema, zoals sport of cultuur.

Ook zijn er locaties waarbij de keuze is gemaakt om verschillende thema's aan te bieden. Deze keuze is gemaakt naar aanleiding van de behoeftes in de desbetreffende regio.

Ook onze competente medewerkers stimuleren we om vanuit hun intrinsieke motivatie kwaliteiten en talenten op het gebied van bewegen, sport, cultuur, educatie, natuur etc. te ontplooiën en in te zetten om de kinderen uit te dagen. Daarnaast worden er regelmatig externe mensen aangetrokken om extra activiteiten te organiseren en/of aan te bieden. Denk hierbij aan babymassage, peuterdans, danslessen, huiswerkbegeleiding, sociale vaardigheidstraining, schilderen, specifieke sporten, koken etc.

We zetten digitale media in bij ons activiteitsaanbod. Goede begeleiding bij het gebruik hiervan is belangrijk voor de mediaopvoeding van kinderen. We hanteren hierbij twee pijlers: voorbeeldgedrag en een gezond mediamenü. Zie: [WIJS / KwaliteitWijzer / Pedagogiek / Bijlagen / Multimediebeleid](#).

Inrichting

Onze binnen- en buitenruimtes zijn zo ingericht dat zij optimaal zijn afgestemd op de leeftijdsfase, er voldoende bewegingsruimte is en dat de kinderen zich er prettig voelen. Ook zorgen we dat het er veilig en hygiënisch is. En door de ruimtes steeds weer opnieuw aan te passen aan de behoeftes van de individuele kinderen die er op dat specifieke moment zijn, nodigen de ruimtes *het competente kind* uit tot *ontdekken en onderzoeken*.

Een goed ingerichte groepsruimte is van essentieel belang. Het brengt kinderen tot leren, daagt uit te onderzoeken, ontdekken, samen of alleen, biedt de veiligheid om uit te proberen, biedt uitdaging en ontspanning. De ontwikkelruimte bestaat niet alleen uit de letterlijke groepsruimte, maar omvat ook de tuin, de directe omgeving en de wijk.

Binnen ons spel- en activiteitsaanbod neemt het buiten spelen een net zo belangrijke plaats in als binnenspelen. Buitenspelen heeft een positieve invloed op de gezondheid, ontwikkeling en leermogelijkheden van kinderen. Buitenspel biedt kinderen: multi-sensorische ervaring waarbij het hele lichaam betrokken is; een omgeving die uitnodigt tot handelen, exploratie en verwondering; de ruimte en vrijheid om uit te proberen; het potentieel om iets te leren beheersen, de bereidheid om risico's te nemen en de vaardigheid om veilig te blijven; de mogelijkheid om verbindingen te leggen tijdens het spelen; het ervaren van de echte wereld en begrip krijgen van de plaats die zij daarin innemen.

In de basis is de groepsruimte licht, schoon en bij de inrichting van nieuwe locaties maken we veel gebruik van natureel kleure. De kinderen en hun werken brengen de kleur in de ruimte. De groepsruimte is huiselijk, je voelt je er welkom en er is een verbinding met thuis (foto's, spulletjes, etc.). De groepsruimte is transparant en overzichtelijk. Speelhoeken zijn besloten en toch met elkaar in verbinding. Kinderen zien waar met welke materialen wordt gespeeld en welke activiteiten waar plaatsvinden.

Er is in de groepsruimtes voor:

- fantasiespel (huishoek, keuken, verkleedkleden etc.);
- bouwen;
- creatief spel (een 'kantoor' met pennen/potloden/stiften/liniaal/iPad/stempels voor de kinderen en knutselhoek met natuurlijke materialen en kosteloos materiaal, verf etc);
- een rustige leeshoek;
- een woordenboom (met welke woorden zijn we bezig, ouders en kinderen mogen aanvullen);
- onderzoekshoek (techniek en natuur: licht/donker (projector), zwaartekracht/ wegen, natuurlijke materialen, experimenteren, zand op lichttafel, discobol etc.);
- ruimte voor beweging (dozen, spiegel op muur of op de grond voor een raam, twee stoelen met een plank ertussen etc.

Aangezien een enkele groepsruimte te klein is om alle gewenste hoeken en activiteiten in uit voeren is het de uitdaging dit te realiseren met buurgroepen en in afwisseling van elkaar waarin de diversiteit zoveel mogelijk tot uiting komt.

We gebruiken naast open kasten, waarbij het materiaal goed zichtbaar is ook hier een daar een kastje met kleine deurtjes te openen door kinderen. Dat wekt de nieuwsgierigheid.

We kijken en luisteren goed! We observeren de kinderen en ontdekken waar zij in zijn geïnteresseerd. We passen ter plaatse de ruimte aan. Als we bijvoorbeeld zien dat een kind niet schildert op zijn vel papier maar met schaduwen en licht speelt, dan arrangeren we de ruimte zo dat het kind hier verder in kan experimenteren. Zo werken we kindvolgend en sluiten aan bij de zone van naaste ontwikkeling.

Materialen:

Bij het inrichten van de groep neemt spelmateriaal een belangrijke plaats in. Bij het aanbieden van spelmateriaal sluiten we aan op waar op dat moment de interesse van het kind naar uit gaat.

Vrij spel is een belangrijk onderdeel van de dag. Bij vrij spel komen de ideeën en de inhoud van het spel uit de kinderen zelf. Kinderen kunnen in vrij spel helemaal zelf bepalen wat ze willen doen, hoe,

waar, waarmee en met wie. Het geeft kinderen de kans om te experimenteren en keuzes te maken. Een goede observatie van de ontwikkeling en het welbevinden van ieder individueel kind en observaties van de groep in zijn geheel vormen het uitgangspunt bij het aanschaffen en aanbieden van spel materiaal. Bij het aanbieden van spel materiaal nemen we een actieve rol aan wanneer kinderen de mogelijkheden van het spel materiaal niet kennen of te beperkt kennen. We hebben de taak het spel van de kinderen te verrijken; we spelen voor en begeleiden de kinderen in het spel; we voegen nieuwe elementen toe aan het spel van de kinderen.

Het gekozen thema van waaruit wordt gewerkt kan richting geven aan de materialen in de verschillende hoeken. De kinderen bouwen het thema zelf verder uit. Wij volgen het kind in haar/zijn interesses.

1. We gebruiken vooral natuurlijke en levensechte materialen. We gebruiken ook ongebruikelijke voorwerpen, dat wekt de nieuwsgierigheid van kinderen. Kleine materialen die een risico vormen voor kleine kinderen staan wel in het zicht maar niet op grijphoogte. De kinderen spelen hier alleen onder begeleiding mee, wanneer de omstandigheden zich hiervoor lenen. We eten en drinken met echt servies en gebruiken geen plastic kinderservies.
2. De groepsruimte vult zich met allerlei bouwsels, knutsels, foto's, etc. welke door kinderen zijn gemaakt en duidelijk laten zien met welk thema de kinderen bezig zijn. Zo bouwen en documenteren we herinneringen. Om het overzichtelijk te houden kan er gekozen worden voor documentatiewanden. Het gaat om het proces, niet om het resultaat. Foto's of werkjes die nog niet af zijn geven een proces aan.

De ruimte krijgt vooral waarde wanneer de pedagogisch medewerkers voortdurend en lange perioden naast en met het kind/de kinderen spelen. We lopen daarbij zo min mogelijk heen en weer door de ruimte. Hierdoor zien we de interesses en zijn we in staat het spel te verrijken door materialen toe te voegen, iets anders met het materiaal te doen zodat het kinderen uitdaagt dit na te doen etc. kinderen gaan zich dan als vanzelf om de pedagogisch medewerker heen verzamelen, worden nieuwsgierig, gaan uitproberen en gaan samen spelen met andere kinderen.

4.2.1. Speelleeromgeving 0 tot 2 jaar

Bij baby's en dreumesen vormen de motorische en zintuiglijke ontwikkeling de basis voor alle andere ontwikkelingsgebieden. Het is daarom heel belangrijk om kansen aan te grijpen en veel mogelijkheden te creëren om hen te faciliteren bij het ontwikkelen van deze gebieden. Al doende leren baby's en dreumesen om relaties te leggen tussen hun handelen en de effecten daarvan op de omgeving. Ook leren zij in deze ontwikkelingsfase dat een voorwerp blijft bestaan, ook al kun je het niet meer zien.

De waarneming en motoriek zijn twee bronnen van kennis: grijpen is begrijpen. Kinderen in deze leeftijdsfase steken alles in hun mond. Ze leren door te proeven, te ruiken, te zien en te voelen.

De leefruimte voor kinderen van 0 tot 2 jaar is zo ingericht dat lopende en ondernemende dreumesen hun gang kunnen gaan, zonder dat zij de liggende, rollende en kruipende baby's storen in hun spel. Dit wordt gerealiseerd door zo mogelijk een afgescheiden gedeelte te creëren. Dit kan door een dunne harde mat op de grond te leggen, of op een andere manier afgeschermd speelplek. We creëren speelplekken / speelhoeken zodat kinderen rustig en geconcentreerd kunnen spelen. Binnen een kleine groepsruimte realiseren we dagelijks een aantal speelplekken, terwijl binnen een grote groepsruimte met meubilair hoeken gemaakt kunnen worden met een meer permanent karakter.

Deze geordende speelruimte vormt het dagelijkse uitgangspunt. Kleine kinderen zullen zich nog niet aan deze speelplekken houden, maar gaandeweg de ontwikkeling helpen deze plekken het kind tot gericht spel te komen dat bijdraagt aan de ontwikkeling.

De ruimte waarin baby's en dreumesen zich bevinden moet de mogelijkheid bieden voor enerzijds activiteit en anderzijds rust. Rust om zich even te kunnen afzonderen, om even te bekomen van alle ervaringen, of rust om de concentratie op te brengen om te spelen. In de ruimte moet deze rust tot stand kunnen komen (bijvoorbeeld door even aan tafel te kunnen zitten, of in een hoekje, of in een bedje). Afhankelijk van de grootte van de groepsruimte en de groepssamenstelling worden keuzes gemaakt ten aanzien van de hoeveelheid en het soort meubilair. Uitgangspunt hierbij is het realiseren van een optimale ontwikkelomgeving met een maximale vrije beweging- en speelruimte voor de kinderen.

Baby's (0 tot 1 jaar)

Door hen op een platte ondergrond neer te leggen met *spelmateriaal* dat past bij hun ontwikkelingsleeftijd. Zo krijgen baby's de mogelijkheid om zich vrij te bewegen en zintuigelijke ervaringen op te doen.

Tijdens de spelmomenten zetten we een baby niet tegen een kussen, in een wipstoeltje of in een Maxi-Cosi. Deze beperken namelijk de bewegingsmogelijkheden van de baby en staan een goede motorische ontwikkeling in de weg. Omdat bij baby's de motorische en zintuigelijk ontwikkeling zo belangrijk is, is ruimte om te bewegen, 'te onderzoeken en te ontdekken' essentieel. Het gebruik van een rek waaraan speelgoed boven het hoofd van de baby hangt passen we beperkt toe. De baby kan het speelgoed immers niet zelf manipuleren en wordt zo niet gestimuleerd te rollen en op zoek te gaan naar andere uitdagingen.

Op rust en voedingsmomenten wordt er in sommige gevallen wel gebruik gemaakt van het wipstoeltje. Dit zijn kortstondige momenten om de baby tot rust te laten komen.

Dreumesen (1 tot 2 jaar)

De speelplekken voor de oudere kinderen voorzien we van specifiek spelmateriaal. Dit is materiaal dat altijd aanwezig is (zoals een pop in de fantasiehoek, of duplo in de bouwhoek), en materiaal dat regelmatig gewisseld wordt (puzzels, realistisch of open eind materiaal). Het spelmateriaal kenmerkt zich door uitdaging enerzijds en de mogelijkheid tot herhaling anderzijds.

Dreumesen kunnen het spelmateriaal zelf pakken. Daar waar dit niet het geval is, heeft de pedagogisch medewerker hieromtrent een bewuste keuze gemaakt (het is of te moeilijk of het levert gevaar op wanneer er zonder volwassenen mee gespeeld wordt). We reorganiseren het speelgoed een aantal malen per dag. Reorganiseren houdt in dat het speelgoed in de betreffende hoek wordt neergezet.

Wanneer kinderen de mogelijkheden van het spelmateriaal niet kennen, nemen we een actieve rol aan. We spelen voor en begeleiden het kind in het spel. Zo wordt het kind een eindje op weg geholpen, om vervolgens zelf weer verder te gaan (verrijken). Kinderen worden niet onnodig gestoord in hun spel.

We bieden de dreumesen gerichte activiteiten aan in kleine groepjes, afgestemd op de leeftijd en samenstelling van de groep. We doen dit met behulp van de Piramide-methode, waarbij elke vier weken een wisselend thema centraal staat.

De baby's prikkelen we vooral op zintuigelijk en motorisch gebied met materialen die aansluiten bij het thema.

4.2.2. Speelleeromgeving 2 tot 7 jaar

Kinderen van 2 tot 7 jaar ontwikkelen zich steeds verder op het gebied van taal en motoriek, met name de fijne motoriek. Ook leren zij dat ze een eigen persoon zijn door spelenderwijs te ontdekken wie zij zijn in relaties tot anderen. En als zij wat ouder zijn welke interesses ze hebben, waar zij goed in zijn en waar juist niet en wat ze graag nog zouden willen leren.

In deze fase zien kinderen verschijnselen, maar ze kunnen nog geen verbanden leggen. Alles wat er op een dag gebeurt, staat los van elkaar. Ook zien zij levenloze dingen als levend. Kinderen gebruiken taal en kunnen de dingen om hen heen met woorden, beelden en tekeningen benoemen en weergeven. Een kind is in deze fase nog erg op zichzelf gericht, de wereld draait om hem of haar, het is soms nog moeilijk om zich te verplaatsen in anderen en ze kunnen zich slechts op een ding tegelijk richten.

Peuters (2 t/m 4 jaar)

Peuters leren steeds beter praten, ze hebben een woordenschat van circa 200 woorden. Ze kunnen meer benoemen en de wereld om hen heen daardoor ook beter begrijpen. Peuters kunnen nog geen onderscheid maken tussen fantasie en werkelijkheid. Ook op motorisch gebied maken peuter grote stappen.

Voor de peuters richten we de groepsruimte zodanig in dat de kinderen verschillende soorten activiteiten kunnen uitvoeren zonder elkaar te storen. En dat er individueel, in kleine groepjes en met de hele groep gespeeld, ontdekt, onderzocht en geleerd kan worden. We houden rekening met de verschillen in leeftijd, ontwikkelingsniveau en culturele verschillen. Er is zowel hoog als laag meubilair aanwezig op de groep. In iedere groepsruimte wordt gewerkt met duidelijke speelhoeken/speelplekken. De hoeken zijn afgescheiden met kasten, kamerscherm, gordijnen, e.d. en zijn te onderscheiden in bijvoorbeeld een taalhoek, huishoek, kunsthoek etc. We maken indien nodig afspraken over het aantal kinderen in een hoek en de tijd die ze daar spelen. Vaste afspraken zijn inzichtelijk voor kinderen. Afspraken zijn geen keurslijf waar nooit van afgeweken mag en kan worden. Maar een afspraak geeft een duidelijk houvast. In de hoeken staat materiaal dat door de kinderen zelf kan worden gepakt.

We dragen zorg voor materiaal in de speelhoeken dat een appèl doet op de verschillende ontwikkelingsgebieden van kinderen. Niet ieder ontwikkelingsgebied hoeft op ieder moment beschikbaar te zijn.

We zorgen dat het spelmateriaal goed aansluit bij de behoefte, de mogelijkheden en de interesse van kinderen. We zorgen dat het spelmateriaal zich kenmerkt door uitdaging enerzijds en de mogelijkheid tot herhaling anderzijds. We geven niet uitsluitend verkleinde materialen, juist het echte materiaal van de volwassenen is vaak interessanter. Er wordt dan gesproken van levensecht materiaal, zoals echte pannen en potten in de huishoek, volwassen kleding voor de verkleedhoek. Het gebruik van kosteloos materiaal is een waardevolle aanvulling van het spelmateriaal bij de groep. Het verhoogt de fantasie van kinderen en geeft de kinderen de mogelijkheid hun eigen wereld te vormen met behulp van doen-alsof-spel. We bieden kleine materialen (wat in de mond te stoppen is) alleen aan indien we het spel kunnen begeleiden. We hebben het opbergen en opruimen van het spelmateriaal voor de kinderen inzichtelijk gemaakt. Door middel van thematische speelhoeken (bouwhoek, huishoek etc) is

het voor de kinderen duidelijk wat er in de speelhoek te vinden is. De kinderen maken zelfstandig de keuze met welk spelmateriaal zij willen spelen. Wat zij willen doen. Dit betekent dat kinderen zelf de materialen kunnen pakken. Daar waar dit niet het geval is, hebben we hier bewust voor gekozen (spel dat (nog) niet zonder aanwezigheid van een volwassene gedaan kan worden). We maken afspraken over het gebruik van het spelmateriaal. We stimuleren de kinderen het speelgoed na gebruik op te ruimen.

We bieden de kinderen een gericht en divers activiteitenaanbod aan, eventueel in kleine groepjes, afgestemd op de leeftijd en samenstelling van de groep. We doen dit (op bijna alle groepen) met behulp van de VVE-methode, waarbij om de paar weken een ander thema centraal staat.

Kleuters (4 tot 7 jaar)

Kleuters ontwikkelen zich door steeds meer bewust op onderzoek uit naar kennis en mogelijkheden om nieuwe dingen te leren. Een kleuter kan nog niet objectief en logisch denken en beschouwt de wereld nog vanuit het eigen perfectief. De vorming van een geweten begint. Kleuters weten al goed wat wel en niet mag. Ook weten ze hoe het hoort, ze kennen de normen, maar de achterliggende waarde begrijpen ze nog niet. Kleuters nemen normen over van volwassenen door hen na te doen.

Bij de inrichting van onze groepsruimtes bij de buitenschoolse opvang locaties voor kinderen van 4 tot 7 jaar creëren we mogelijkheden om individueel, in kleine groepjes en met de hele groep bezig te zijn. We houden rekening met de verschillen in leeftijd, ontwikkelingsniveau, interessegebieden en culturele verschillen. We bieden plekken waar kinderen gefaciliteerd worden om te bewegen, te ontdekken, te onderzoeken, te creëren, te oefenen en te socializen. We creëren plaatsen waar kinderen zich terug kunnen trekken om tot rust te kunnen komen en een 'huiselijke hoek' waarin we met elkaar de dag doornemen, in gesprek zijn over wensen, aandacht hebben voor de verhalen van kinderen etc. We betrekken de kinderen bij de inrichting van de ruimtes en de keuze voor nieuw spelmateriaal.

Het spelmateriaal kenmerkt zich door uitdaging enerzijds en de mogelijkheid tot herhaling anderzijds. Kinderen kiezen zelfstandig wat zij willen doen. Dit betekent dat kinderen zelf de materialen kunnen pakken. Daar waar dit niet het geval is, hebben we hier bewust voor gekozen omdat het bijvoorbeeld spel betreft dat (nog) niet zonder aanwezigheid van een volwassene gedaan kan worden.

Regelmatig wordt met kinderen overlegd of er aanpassingen in het aanwezige spelmateriaal moeten worden gedaan. We voegen indien nodig nieuwe materialen toe en maken nieuwe combinaties, ook spelen we waar mogelijk in op trendgevoelige rages.

Het gebruik van open eind materiaal (dagelijkse gebruiksvoorwerpen en kosteloos materiaal) is voor kinderen een waardevolle aanvulling van het spelmateriaal bij de groep. Het verhoogt de fantasie van kinderen en nodigt de kinderen uit om zelf te bedenken wat ze met het materiaal kunnen doen. We maken afspraken over het gebruik van het spelmateriaal en stimuleren hen het speelgoed na gebruik op te ruimen.

We zorgen ervoor dat de activiteiten voor de kinderen van 4 tot 7 jaar goed aansluiten bij hun ontwikkelingsniveau. Het activiteitenaanbod laten we altijd in samenspraak met de kinderen tot stand komen. We laten hen actief participeren (kinderparticipatie) zodat zij de mogelijkheid krijgen te onderzoeken en te ontdekken wat zij leuk vinden en waar zij goed in zijn. We doen dit op een manier die aansluit bij hun leeftijd.

4.2.3. Speelleeromgeving 7 tot 10 jaar

Omdat kinderen van 7 jaar en ouder zich steeds verder ontwikkelen, hebben zij andere wensen en behoeften dan de jongere kinderen die de buitenschoolse opvang bezoeken.

Voor kinderen van 7 jaar en ouder wordt de wereld steeds groter. Ze verdiepen hun interesses en talenten. Zij willen ergens meer van weten, gaan op onderzoek uit, zoeken naar oorzaken vragen naar het waarom. Ze verleggen hun grenzen.

Ze zijn tot steeds meer dingen in staat en problemen worden logischer opgelost. Zo kunnen ze voorwerpen sorteren op een eigenschap; even afstand nemen om te observeren hoe iets moet; ze begrijpen de afstand tussen tijd, afstand en snelheid. En ze zijn inmiddels in staat om zich op meerdere aspecten tegelijk te richten.

Bij het inrichten van de ruimte maken we gebruik van dezelfde principes als bij de jongere kinderen maar zorgen we er daarnaast voor dat er voldoende plek is om te bewegen en te stoeien; in kleine groepjes samen te werken; plannen te maken, te praten met elkaar en ervaringen uit te wisselen.

We bieden uitdagende materialen aan die aansluiten bij de leeftijd en bijvoorbeeld uit elkaar gehaald mogen worden.

We zorgen ervoor dat de activiteiten voor de kinderen vanaf 7 jaar meer uitdaging bieden. Het activiteitenaanbod laten we altijd in samenspraak met de kinderen tot stand komen. We laten hen op hun eigen niveau actief participeren (kinderparticipatie) zodat zij de mogelijkheid krijgen te onderzoeken en te ontdekken wat zij leuk vinden en waar zij goed in zijn. We maken hierbij gebruik van discussie en overleg: kinderen vanaf 7 jaar kunnen zich al langer concentreren op een onderwerp en beter de gevolgen van beslissingen overzien. Ook kunnen zij zich inmiddels beter verplaatsen in de gedachtewereld van een ander kind. De pedagogisch medewerker begeleidt dit overleg altijd zorgvuldig. We laten de kinderen ter plekke activiteiten bedenken al zij bijvoorbeeld behoefte hebben hun energie kwijt te raken. Ook laten we hen alleen spelen of vrij spelen als zij dat graag willen. We bieden voldoende bewegingsspel aan zoals rennen, klimmen, etc; (sporten en wedstrijdes); maar ook bewegingsactiviteiten die de fijne motoriek stimuleren zoals touwtje springen, hinkelen, etc. Ook zorgen we voor een aanbod van rustige activiteiten. We zorgen dat kinderen niet te lang stil hoeven te zitten en maken onze uitleg visueel.

We bieden de oudere kinderen vanaf 8 jaar, altijd in overleg en met toestemming van ouders mogelijkheden om zelfstandig buiten te spelen, of zelfstandig van- en naar de BSO te komen of naar clubjes te gaan. Ouders geven hiervoor altijd schriftelijke toestemming via: [formulier zelfstandigheid](#).

4.2.4 Speelleeromgeving 10 tot 13 jaar

De kinderen van 10 jaar en ouder zijn alweer een stuk verder in hun ontwikkeling dan de jongere kinderen. Op sommige locaties is er een aparte groep voor kinderen van 10 jaar en ouder (tiener-bso). Voor deze leeftijdsgroep hanteren we de principes zoals bij de speelleeromgeving van 7 tot 10 jaar beschreven, maar zorgen we er voor dat de inrichting, het materiaal en de activiteiten ook voldoende uitdaging biedt aan en aansluit bij de kinderen van 10 jaar en ouder. En dat zij voorbereid worden op hun tijd op de middelbare school.

Deel 5 | Omgeving

5.1. Doorgaande lijnen

5.1.1. School

Wij streven naar een goede samenwerking met iedere school in de omgeving van onze opvanglocaties.

Samen met een aantal scholen zijn we inmiddels gestart met de ontwikkeling van IKC's (Integrale Kind Centra). Samen met onze partners werken we binnen deze IKC's aan de ontwikkeling, de opvoeding, de opvang, de ontspanning en de opleiding van het kind. Voor ons betekent het IKC een samenwerking tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Met als belangrijkste doel het vergroten van de ontwikkelkansen en het bieden van passende opvang.

Het IKC dat wij voor ogen hebben heeft een wijkgerichte functie en richt zich op kinderen, ouders en professionals. Basisscholen, kinderopvangorganisaties, peuterspeelzalen, welzijnsorganisaties, zorginstellingen en vrijetijdsorganisaties (sport- en cultuurverenigingen) maken deel uit van het IKC. Deze partijen organiseren gezamenlijke dagarrangementen voor kinderen van 0-13 jaar. Deze arrangementen bestaan uit op elkaar aansluitende momenten van onderwijs en ontspanning. Het volgen van onderwijs is verplicht, de momenten van ontspanning zijn vrijwillig. Dit betekent dat kinderen dagelijks onderricht krijgen en op inschrijving deelnemen aan ontspanningsmomenten.

Binnen de IKC's is er sprake van een warme overdracht. Er wordt gewerkt aan continuïteit in de ontwikkeling, de pedagogische aanpak, in educatie en in de samenwerking voor zorgkinderen. We streven naar een geschikte tijdsindeling waarbij het welzijn van de kinderen centraal staat. Daarbij wordt altijd rekening gehouden met de mogelijkheden van de verschillende organisaties.

Andere partijen die van toegevoegde waarde zijn bij het vormen van een IKC, zijn instellingen die vanuit hun vakgebied bezig zijn met kinderen. Zoals b.v. de bibliotheek, de GGD, de logopedist of de opvoedkundige.

Overdracht naar school

Wanneer een kind de overstap maakt van het kinderdagverblijf op de peutergroep naar school is dit een belangrijke stap. Wij hebben met alle basisscholen in de omgeving van onze locaties afspraken gemaakt over de wijze waarop we informatie overdragen. Dit gebeurt altijd met toestemming van ouders via in het [intakeformulier](#) en met toestemming van ouders op het eventuele [overdrachtsformulier](#).

5.1.2. Zorg & Welzijn

Wij onderhouden structureel contacten met de organisaties voor zorg en welzijn in de regio of wijk van onze locaties.

observatie

5.1.3. Overige externe organisaties

Overdracht naar externe kinderopvangorganisatie

Het kan gebeuren dat een kind doorstroomt van onze dagopvang of peuteropvang naar een buitenschoolse opvang locatie van een externe kinderopvangorganisatie. Ook kan het voorkomen dat een kind bijvoorbeeld vanwege een verhuizing de overstap maakt naar een andere organisatie. In dat geval maken wij met de desbetreffende organisatie afspraken over de wijze waarop we informatie overdragen. Dit gebeurt altijd met toestemming van ouders. Ook wordt in overleg met ouders besloten hoe de inhoud van de informatieoverdracht eruit komt te zien. Samen met hen bepalen we welke kind- en observatiegegevens worden overgedragen. Ook bepalen we in samenspraak met ouders of er gekozen wordt voor een warme of koude overdracht afhankelijk van bijvoorbeeld de zorg die er is m.b.t. een kind. Bij een warme overdracht neemt de pedagogisch medewerker telefonisch contact opgenomen met de desbetreffende organisatie om de gegevens over te dragen en/of sluit deze aan bij een intakegesprek. Bij een koude overdracht worden de gegevens opgestuurd of door ouders zelf meegenomen.

Bijlage 1 - Zorgroute

De volgende stappen worden genomen wanneer opvallend gedrag of andere problemen (opvoedproblemen of begeleidingsvragen van ouders) worden gesignaleerd.

De pedagogisch medewerker:

1.	Signaleert kind met opvallend gedrag of opvallende thuissituatie;	
2.	Vult de signaleringsformulieren kindermishandeling uit meldcode in, bespreekt dit met de regiomanager of locatie coördinator. Schakelt evt de aandachtsfunctionaris in voor advies;	
	Volgt bij uitkomst ' meldcode treedt niet in werking ' onderstaande stappen; ↓	Volgt bij uitkomst ' meldcode treedt in werking ' onderstaande stappen; ↓
3.	Blijft het kind en de situatie observeren en signaleren en rapporteert nieuwe ontwikkelingen op het signaleringsformulier (welke leidinggevende heeft opgeborgen in kinddossier in afgesloten kast op locatie). Indien nodig wordt stap 2 herhaald;	Volgt samen met de locatie coördinator, regiomanager en aandachtsfunctionaris de stappen zoals omschreven in: meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.
4.	Voert eventueel, vanuit stap 3 of 4 van de focusmethode voortkomende afspraken uit, welke de ontwikkeling van het kind positief kunnen beïnvloeden;	
5.	Bespreekt opvallend gedrag met de ouders in een oudergesprek;	
6.	Overlegt met de locatiecoördinator/ regiomanager;	
7.	Overlegt, indien nodig, regelmatig met de ouders;	
8.	Verleent, voor zover de mogelijkheden dat toelaten, medewerking aan en communiceert met eventuele externe deskundigen die het kind en de ouders begeleiden;	
8a.	In geval van de naschoolse opvang: overlegt, indien nodig met de leerkracht(en) nadat hiervoor toestemming van de ouders is verkregen of gebruikelijk is in Brede Schoolverband.	
9.	Is medeverantwoordelijk voor verslaglegging met inachtneming van privacy (alle stukken worden bewaard in een kinddossier in een afgesloten kast op de locatie);	

De locatiecoördinator/ regiomanager:

1.	Signaleert kinderen met opvallend gedrag (of opvallende thuissituatie);
2.	Bespreekt ingevulde signaleringsformulieren kindermishandeling uit de meldcode met de /team. Schakelt eventueel de aandachtsfunctionaris in voor advies;

	Volgt bij uitkomst 'meldcode treedt niet in werking' onderstaande stappen; ↓	Volgt bij uitkomst 'meldcode treedt in werking' onderstaande stappen; ↓
3.	Bergt het formulier op in een kinddossier in een afgesloten kast op de locatie. Licht (indien nog niet gebeurd) de rest van het team en eventueel aandachtsfunctionaris in;	Volgt samen met de pedagogisch medewerker, regiomanager en aandachtsfunctionaris de stappen zoals omschreven in de meldcode
4.	Adviseert pedagogisch medewerkers m.b.t. signalering, gespreksvoering met de ouders en begeleiding van het kind;	
5.	Voert indien nodig, samen met de pedagogisch medewerkers, een gesprek met de ouders. Vraagt hen toestemming voor overleg met derden. Indien afgewogen is dat overleg met derden van wezenlijk belang voor het kind is, wordt het ouders medegedeeld in plaats van dat er toestemming wordt gevraagd.	
6.	Stippelt, indien nodig, samen met de pedagogisch medewerker en pedagogisch coach een gerichte aanpak uit;	
7a	Overlegt met wijkteam en bekijkt samen met directie of overleg met gemeente nodig is om budget aan te vragen om begeleiding of betaalde zorg in te zetten bij de groep.	
7b	Verwijst, indien nodig, naar externe deskundigen;	
8.	Is eindverantwoordelijk voor de verslaglegging met inachtneming van privacy;	
9.	Draagt er zorg voor dat formele verslagen voor gezien worden ondertekend door de ouders;	
10.	Draagt er zorg voor dat werkafspraken slechts worden gehanteerd voor intern gebruik;	
12.	Overlegt regelmatig met de pedagogisch medewerker over de aanpak en de ontwikkeling van het kind;	
13.	Is, indien nodig, aanwezig bij vervolggesprekken die de pedagogisch medewerker voert met de ouders;	
14.	Verleent, voor zover de mogelijkheden dat toelaten, medewerking aan en communiceert met eventuele externe deskundigen die het kind en de ouders begeleiden.	
15.	Draagt, na beëindiging van de plaatsing, de formele verslaglegging over aan de betreffende ouders.	